

Nem óhajtja Ön megismerni saját csillagjósolását??

Egy ilyen életírás (horosceop) épp oly szükséges és nélkülözhetetlen az embernek, mint az iránytű a tengertjáró hajónak, mert megbi-
bizható és hű vezetőül szolgál az egész életre.

Ha Ön valamit tudni óhajt, vagy ezéjjél tüte ki valaminek az előzését akár üzleti, pénzületi, szer-
lem, házasság, utazás, adás-vétel, sikeres protek-
ciózó vagy egyéb hasonló dolgokat illetőleg, úgy írjon
csak bizalommal ROXROY tanárnak London.

Olvasópróbákat ingyen küld e lap olva-
sóiának, ha rögtön írnak. Írjon még ma.

Az asztrológia egyike a legősibb tudományoknak és párosulva a grafológiával, egyben tekintetbe véve egyéb adatokat a legnagyobb pontossággal állapítható meg általa az emberek egyénisége, sajátsga, hajlama, erényei és hibái. Az ősi keleten a hindu nemzetek mellett, valamint a többi keleti nemzetek is, sohasem tesznek egyetlen lépést, amíg életírásukat (horosceopikat) nem tanulmányozták át a tenő lépést illetőleg. Ezek az életírások már rendszeren a születés-kor készítenek el az egész életre az ottani csillagászok által. Nagyjából ezeknél pedig, mint például házasság megkötésekor, vagy hosszabb utazások vagy vállalkozások megkezdése előtt rendszeren egy csillagászt hívnak meg, aki az illető horosceopját vizsgálja át vagy készíti el abból a célból, hogy vajjon az érdekeltek harmónikus és szerencsésen képesek-e keresztülvinni mindazt, amit terveznek vagy óhajtanak. Ha pedig történetesen a csillagok állása nem volna kedvező, úgy a tervek vagy abban maradnak, vagy későbbi időkre halasztatnak el. Mindazt természetesen nevétségnek tűnik fel azoknak, akik sohasem tapasztalták ki ezt a tudományt; mindazonáltal megdöbbentő tény, hogy a világ népeinek fele boldogul ezen tudomány felhasználása folytán már évszázadok óta.

Shlmann Pál ur, a neves német asztrológus a következőképen nyilatkozik Roxroy tanárról: „... az életírás, amelyet tanár ur az én számomra kitöltöztetett a teljes igazságunk meg-
felelé. Igen mely és lelkiismeretes munka. Magam is asztrológus vagyok és igen pontosan vizsgáltam át a csillagászati számításait és jelét és mondhatom, hogy a munka minden ízében tökéletes és a tudomány mai álláspontjának teljesen megfelelő.”
Blanquet báróné, egyike a legtekélyesebb francia hölgyeknek a következőket írja: „Köszönöm teljes horosceopomat mely tényleg csodálatos pontossággal. Már több csillagjósóhoz fordultam tanácsért, de egyikkel sem voltam ennyire megelégedve. Összinté örömmel fogom Önt ismerősimnek ajánlani. Fogadjja hálás-elszámolást csudás tudásáért.”

Ha Ön is hasznára akarja fordítani Roxroy tanár sok éveken keresztül szerzett tapasztalatait és nagy tudását, aki ezen ősi tudományunk, a csillagjósóknak nyújtó erejét, úgy írja le egyszerűen az alábbi verset sajátkezűleg és küldje el neki nevével, pontos születési dátumával (év, hó és nap) továbbá adja meg, hogy nő-e vagy férfi, ill. házasa vagy hajadon. Válaszát majd teljesen ingyen egy kétoldalas terjedő életírást kap, amely ön valóságilag igen kellemesen fogja meglepni. Írja le a következő verseket:

Nagy hasznu a te tanácsod
Ezen mondják — jóra vezet
Boldogságra vágyom én is
Nyujts hát nekem védő kezét.

Ha akarja úgy 60 fill. értékű postabélyegét is mellékelhet leve-
léhez az iródnak és postai költségekre. Erespontot sohasem küldjön a levelekben. Címmezze leveleit a következőképen. Prof. Roxroy,
Dept. 4010 G. Groote Markt No 24, Hága, Hollandia.

ITT A TAVASZ
TETŐTŐL-TALPIG FELŐLTÖZTETHETI
minden szülő Ru- vagy leány-gyermekét igen jutányosan és elegánsan a
Tulipán Gyermekek-Otthon
DARVAS JENO Ő os. és kir. fensége József főhercege udvari szállító
üzeménél, hol már tavaszra az összes
GYERMEKRUHÁZATI CZIKKEK
raktárra érkeztek és elkészültek, a mikről f. hó 5-én jelenik meg a nagy képes ár-
jegyzék, a melyet a szög ingy-n küld! Bpest, Koronaherceg-utca 8/a.

Dacára az áremelkedésnek
5 KILO
a préselésnél könnyen meg-
sérült finom tojlette szap-
pan kapható (30-34db)
rózsa, orgona, mandula, bo-
lya, növény stb. illatokban.

NIMRÓD

Képes vadászati és versenysport ujság.
Szerkeszti: Szabó Kálmán.

csak 6'50 K-ért bérmentve
a pénz előzetes beküldése,
vagy utánvét mellett. Ked-
vező alkalom **hálólok**
elárúsítók stb. részére.
Illatszerekkereskedés:
Humann Ferenc
magyar czég. ♦♦
Közp. Wien, II. Aloisgasse 3/42

Minden számában sok érde- az összes bérbeadó vadász-
kes vadászati fénykép-felvéte- területek árverésének idejét
leket közöl. Szakszerű cikkeiket közli.
ismert írónk írják. Rovataiban A diszesen kiállított lap ha-
minden vadászati ügyben fel- vonként háromszor jelenik meg
világosítást kap az olvasó és és előfizetési ára félévre 6 kor.

Mutatványszámot a kiadóhivatal szívesen küld
Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. sz. (Franklin-Társulat.)

Vadászterületet keresek Budapesttől
2-3 órányira, bő
apróvad-állománnyal. Esetleg társulok mostani bérlő-
vel. Közvetítőket szívesen díjazok. Ajánlatok B. E.
ur nevére e lap kiadóhivatalához kéretnek.

Knuth Károly
mérnök és gyáros

Cs. és kir. fensége József főh. udv. szál.
Gyár é iroda: Budapest, VII., Garav-u. 10.
qq

qq
Központi víz-, lég- és gőz-utak, légszer- és víz-
vezetkek, csatornázások, szellőztetőek, szivattyúk,
vizerművi emelőgépek stb. — Tervek; költés-
sek, jövedelm előirányzatok gyorsan készítenek.

Auvernier-Neuchâtel
Gyönyörű vidéken. Kilitás az Alpokra. Jurára és a Neuchâ-
teli tóra. Francia
penz, jó családiheli
fiatal leányok szá-
mára. Modern nyelvi
és iparművészeti ok-
tatás. Sportolás. El-
sőrendű referenciák.
Teljes ellátás és
francia nyelvi okta-
tás, az egész iskolai
évre 1800 frank (1710
korona). Kívánatra
prospektust küld az
igazgató: Mme E.
Vuthier, okl. tanár.

Villa Carmen (Svájc)

Csak a hölgyeket érdekli!
Első magyar női egészségügyi
és testápolási cikkek szaküzlete

KELETI Bpest, IV., Korona-
herceg-u. 14/16. sz.
(Túr. Szapáry-udvar.)

A szög saját gyártmányú és külföldi kö-
tőanyagokból készült, az összes al-
telti bántalmak ellen. Széles párti fa-
zók és melltartók éptermétek részére,
valamint kiegészítőfűzők ferde nővéreinek
számára. Cs. és kir. szab. dírvéki.
Egyenestartók. Higiénikus havihajkötők
Gummiharisnyák. A legkiválóbb francia
és amerikai női övszor különlegességek
Uj Auto Vaginal Spray. Uj Irrigátor-
ok, bidék, valamint az összes betegpá-
lái cikkek. — Csak szakavatott női
tisztogatók. — Népszerű és polgári árak

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve

11. SZ. 1914. (61. ÉVFOLYAM.)
SZERKESZTŐ HOITSY PÁL.
BUDAPEST, MÁRCZIUS 15.

Szerkesztési iroda: IV. Vármegy-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám ára 40 fillér.

Előfizetési feltételek: Egészévre — 20 korona.
Félévre — 10 korona.
Negyedévre — 5 korona.

A *Világkrónika-val negyedévenként 1 koronával több.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-
határozott viteldj is esatolandó.

GÜL BABA SÍRJA A BUDAI RÓZSADOMBON. — Balogh Rudolf félvétele.

A porcellán muzsika Regény. Irta Szini Gyula

(11-ik kötetem.)

Utat!

Lidi belépett Livia szobájába, hogy Avramescu meghagyta neki.

Oláhné magához intette a szobaleányát, megfogta a kezét és a fülebe súgta:

— Lidi!... engem innen az örültek házába akarnak cipelni!...

A leány ijedt, dermedt arccal nézett rá.

— Lidi!... itt van az a pillanat, a mikor el kell menekülnöm... különben egész életemen át cellába vagyok zárva... Tudod, mit ígértem neked! Szavamat most is állom... Még ma megkapod!... Hozd be azt a kis táskát, a mit mondtam... tudod... De vigyázz, hogy meg ne lássa senki... Siess, egy perc alatt itt legyél!...

A szobaleány csak a szemével intett „igen”-t. Felkapott a földről egy ágtyálát, a köténye alá rejtette és úgy vitte ki.

Livia összekulcsolta a kezét és imádkozott. Nem télt belé egy perc és Lidi visszatért az ágtyállal, a mely a kötője alá volt rejtve. Az ágtyáiban keskeny, hosszúkás kékításka volt, alig nagyobb annál, a melyet divatozó hölgyek visznek magukkal sétára. A kékításkát Livia a paplana alá rejtette.

— És most menj, mintha itt sem lettél volna, — szóló Lidihez. Hálásan, forrón megszorította a kezét. A szobaleány szeme hirtelen megtelt könnyel.

— Töröld le, — suttogta Livia, — hogy meg ne lássák.

Lidi kiment és Livia látta, hogy vízszonkötényén a könnyektől folt támadt.

Mikor Livia egyedül maradt, elővette a kékításkát, felnyitotta és megnézte, hogy minden rendben van-e benne. A táskában csodálivaló kicsinyre összehajtogatva egy angolos izlésű, kínai selyemből szőtt női útiköpenyeg volt. Ezt Olivér ajándékozta, a ki állítólag Londonból hozta még akkor, mikor szabad bejárása volt a Porcellán Hajlékba. A selyemköpenyegbe óvatosan becsomagolva egy kis Browning-pisztoly volt, alig nagyobb annál, a melyet emberi kéz marokkal egészen be tud fedni, de töltése gyilkosabb volt akárhány halálos fegyvernél. Egyéb nem is volt a táskában.

Livia a hálóruhájára gyorsan magára rántotta az útiköpenyegét. Egyéb ruhája nem is volt, mert azt gondosan elzáratta előle Avramescu. A lábaira is mindössze csak házcipőt húzhatott föl, a mely ott volt állandón az ágy lábánál. Odakinn a tavaszi nap akkor ragyogott ki először mosolygva, mintha titkos czinkostársa akarna lenni ennek a lenge öltözetnek, a mely szökésre volt kieszemelve.

Livia kezébe vette a kis pisztolyt, megvizsgálta, rendben találta, aztán jól marokra fogta, mintha ez volna az egyetlen pont, a mely még a szabadsághoz, az élethez köti. És míg a csöpp hideg fegyvert szorongatta, elgondolta magában, hogy mennyi fortélyba, alattomoságba, álmatlan éjszakába, felvillanó és megfűsült tervbe, apró, de nőiesen finom ötletbe került, hogy a kékításka tartalma végre hatalmába került abban a házban, hol Avramescu árgusi szeme vigyázott minden gyanus mozdulatra, hol a tanár úr egy csomó csapatát és halót kékítéssel elő az esetleges szökés megakadályozására és a hol az ápolónőknél, de a szobaleányak is esküt kellett tenniük, hogy fegyvert, vagy szűrő és vágó eszközt, egyáltalán éles és hegyes, sebezésre alkalmas tárgyat nem fognak a „beteg” közelébe engedni. A kinek a szabadsága még nem forgott veszedelemben, nem is sejtü, hogy mi az, a mikor valaki a menekülés végső eszközeként egy pisztolyt rejtgetett. A percek, a mik még hátra voltak, halálos lassúsággal peregtek le...

Végre belépett Avramescu. A kezében műszertáska volt. Az, a melybe Livia leveleit rejtette.

A mint az asszonyra esett pillantása, meg-hökkenve vette észre, hogy Livia fel van öltözve.

— Ki adta önre ezt a köpenyegét? — kérdezte gyanakodva.

— A szobaleányom, felelte Oláhné. — Nem volt maradásom az ágyban. Ki kellett jönnöm belőle. És hogy meg ne fázzam, behoztattam ezt a köpenyt.

Avramescu meglóbalta a műszertáskáját:

— Itt vannak a levelek, — szóló mosolygva. — Nyomban átadom őket, ha... teljesíti a föltételt.

— Teljesítem! — szólt Livia és egyenesen Avramescu szemének irányította a pisztolyt.

Avramescu visszahőkölt, miután ijedében elejtette a táskáját.

— Utat! — kiáltotta az asszony halkán, fojtottan és mégis visitva.

— Liva!...

— Utat, különben meghalsz... gazember! Avramescu a pisztoly után kapott és ez volt a veszte. Tüzesikot látott, rettenetes dőrejtől csegett a füle, aztán elsőtételt előtte minden és elesett. Elterült a padlón.

Livia vissza sem nézett rá. Csak odadobta melléje a földre a pisztolyt, kirohant a szobából, ki a lakásból, a Porcellán Hajlékből, le az utcára... Kábultan, örülten sietett, maga sem tudta, merre... kocsit keresett... talált... egyszerre csak benne ült... maga sem tudta, hogyan... Egyfogatú bérkocsi volt... A kocsi részeges, piros, pufók arcú legény... hunyorgó kis kék szemével kérdezte némán, hogy hová?... És Livianak úgy tűnt föl, mintha ez a paraszti arc is véres volna... Odasúgta, odalehelte neki az Olivér lakása csímét.

A lövés oly biztos, oly halálos volt, hogy még a lakásban lévőek sem riadtak föl tőle. Az egyik apáca szobáról-szobára kereste a különös, tompa durranás eredetét, míg végre a Livia szobájában ráakadt egy emberre, a ki hanyatt feküdt és arcát a vér, a mely elborította, fölismerhetetlenné tette.

Akkor egyszerre megtelt a lakás sikoltással, ijedt kiáltozással, össze-vissza futkosással. A sápadt, rémült arcok közt pedig Oláh Holubár nyitott magának utat az Avramescu hülő testéig...

A vér már részben leszikkadt a tanár úr arcáról és fekete szakála csigái szigetként kezdtek eltűnedezni a megalvó vérpatakból. Ronsolt, fölmerhetetlen arcából is kiragygott még egyszer, utójára, gyémántfényű szeme, a mely ijesztoen az ég felé fordult, szinte a fehérrével kifelé... Talán megpillantotta még Holubárt is... Az uja hullamereven mutatott a műszertáskára, a mely a közelében hevert a földön... És vére dagadt szájából még egy utolsó hördülés buggyant föl:

— Kinyitni!

Azontúl a szeme rohamosan üvegesedett... és a halál békésre simitotta ki vergődő vonásait...

A csontváz merev ujjmutatása nyomán Oláh Holubár ösztönyszerűleg a táskához nyúlt és benne kereste a magyarázatot.

Felnyitotta... Levelek kerültek a kezébe. Ismerős betűi a mágnes erejével vonzották a szemét. Nem törődött többé semmivel... A leveleket olvasta... a leveleket, a melyeknek minden sora sörögnyeként hullott reá... Olvasott, olvasott a hulla mellett... és olykor az volt az érzése, mintha rémes álmat álmodna... egy holttestről, a mely rengésszerűen mozgatta a földet és megremegetti a Porcellán Hajlék minden porcikáját, hogy a következő pillanatban az egész rombadőljön...

— Ki ölte meg?... Ki tette ezt?... Ki fekszik itt? — kiabálták a rémült, össze-vissza hangok körülötte, de Oláh Holubár mindebből nem hallott semmit... a fölében csak a levelek szenvedélyes, izzó sorai zúgtak... ördögi trillákkal... a miktől szemei vérbeborultak és halántéka a megszakadásig lüktetett...

— Hol van a feleségem? — kérdezte elborultan.

Egyszerre többen jelentkeztek:

— Láttuk elmenni... Sietett... Futott... Csak köpönyeg volt rajta... Papucsban, meztelül szaladt... En még utána is néztem... De a másik utca sarkán eltűnt a szemem elől... Rohant!

Így kiabáltak egymás szavába az emberek, de Holubár tudorlított a zsvajt:

— Hová?!

Erre a kérdésre természetesen senki sem tudott felelni és Oláh Holubár mégis úgy érezte, hogy az emberek némasága csak megerősíti az ő sejtelmét, az ő gyanúját...

És ebben a pillanatban a tekintete a csöpp vasfekete pisztolyra esett. Fölkapta. Elrejtette. Senki sem vette észre.

Így rohant ki a szobából, a lakásból, le a lépcsőkön az utcára...

Szemirámisz nyoszolyája.

Olivér lakásán még mindenki mélyen aludt a kora reggel éj órájában. Doktor Kövi, a ki Kóbor Kutya megérkezése óta vaczkon aludt, a mit maga vetett meg a szerkesztőség padlóján, ezen az éjjelen kivételesen a pamlagra került, hol máskor Kóbor Kutya szokott éjjelre kinyújtózni. A széles, előkelő ágyban pedig, a melyet Olivér Angliából hozatott és a mely a gyáros költői hajlamát árulta el „Szemirámisz nyoszolyája” elnevezésével, Kóbor Kutya volt elhelyezve.

Olivér, a kinek sejtelve sem volt róla, hogy mi készül és mi történik a Porcellán Hajlékban, erre az éjszakára bejelentette, hogy nem érkezik haza, csak dél felé. Máskor is sürűn megtörtént, hogy éjjelre kimaradt — a kasznók hazárdjátékai tartották ébren — és ilyenkor Kóbor Kutya és doktor Kövi az ágyak rangfokozatában mintegy egygyel előbbre léptek. Minthogy az előtte való napon reggel Olivér kéményseprővel találkozott, babonás játékos létere elhatározta, hogy addig föl sem kel a klubja kártyaszalattól, a míg össze nem nyeri azt az összeget, a melyre rövid időn belül sürgős szüksége volt. A pályadij, a melyet megnyert, csak hónapok múlva vált volna esedékesse és neki hirtelen kellett a pénz... még azzal sem törődhetett nagyon, hogy másnap délután légyottja van... az első igazi, nagy és szép légyottja!

Kóbor Kutyát a cseléd a legmélyebb álmából verte föl ezzel a hírrel:

— Egy asszony van odakinn az előszobában és mindenáron Csárday úrral akar beszélni.

— Csárday úr nincs itthon, — felelte Kóbor Kutya félálomban.

— Már mondtam neki, — szólt a cseléd, — de az asszony azt felelte, hogy meg akarja várni Csárday urat és teremsük elő neki, ha kell, a föld alól is!

Kóbor Kutya felült az ágyban:

— Miféle asszony van odakinn? Úri asszony?

— Fia! uriaszony, — felelte a cseléd, — de nagyon furán van öltözve, csak papucs van a meztelen lábán.

De erre már Kóbor Kutya kiugrott az ágyból. A sejtelenem egy pillanat alatt villant meg benne. Maga sem tudta, miért, de bizonyos volt benne, hogy a váratlan, különös vendég nem lehet más, mint Livia.

— Doktor Kövi ott alszik még a divánon a szerkesztőségben? — kérdezte a cselédétől. — Gyorsan kelte föl és küldje máshová aludni. A hölgyet pedig vezesse be a szerkesztőségi szobába, de előbb csináljon hamar benne rendet.

A cseléd kiment és Kóbor Kutya sietve kapkodta magára a ruháját, az álmat kimosta a szeméből, haját fésűvel hozta rendbe és e közben átgondolta, hogy mit fog mondani Oláh Holubárnak.

Livia a szerkesztőségi szobában elhelyezkedett azon az angol bórdivánon, a melyről kevéssel előbb doktor Kövi kapkodta föl az ágy-

neműjét. Oláhné attól a perctől fogva, hogy Csárday Olivér lakásába betette a lábát, csodálatosan megnyugodott. Minden zugból szerkesztésének közelsége mosolygott feleje.

Már az előszobában megismerte Olivér egy angolos varrott szürke kalapját és egy agát-fogójú botját. Az irodában pedig az íróasztalon heverő „kutyanyelveken” meglátta Olivér kezírását. A falon Csárday arcképei voltak, a melyeket modern angol és francia mesterek festettek vagy rézbe karzoltak. A baráti ajánlás egyikről sem hiányzott. Valóságos Csárday-múzeum volt az és Olivérnek férfiúi szépsége, a melynek érzéfele odalaga ragyogott föl Livia álmaiban, kiváló művészek meglátásában szinte megmésesedett. De mi volt ezeknek az igazán elsőrendű művészemereknek ábrázoló ereje ahhoz az eszményképhez képest, a mely Livia lelkében élt? Bravúros, de mégis alapjában véve hideg alkotásokat látott Livia, a ki ezeregyéji képzelő erejével ruházta rá Olivér minden ábrándját.

A dolgok, Olivér műtárgyai, utazásainak emlékei, csodálatosan közel jutottak hozzá, mintha simogatnák. Olivér csakugyan szerencsés és izléses volt annak a megválogatásában, hogy mi való egy művészi hatású dolgozó szobába. A régi kirakattrendező legföljebb csak néhány hivalkodó dolog előtérbe helyezéséből ütközött ki Olivérből, különben párdatlanul kifogástalan és előkelően diszkrét izlést árukt el. Mágmások mükineses kastélyától eltekintve, Csárday lakása volt talán a legjobban elrendezett „home” egész Budapesten.

Livia a különös környezet hatása alatt szinte átszellemült. Úgy érezte, hogy nem minden-napi ember az, a kiért erőszakosan elhagyta a Porcellán Hajlékot, a kinek a kedvéért botrányos módon elszakította házassága kötelékét és a ki miatt... embert ölt.

Gyilkosság! Hogyan vetemedett erre? Csak

most eszmélt egyszerre arra, a mit elkövetett. Livia, a ki még a légy életét is sajnálta, minde-re el volt készülve, mikor szökése részleteit tervezte, csak arra nem, hogy a pisztoly, a mivel csak ijeszteni akart, el fog dördülni és oly könnyen kiolt egy emberéletet, mint a hogy az ember az ujjával összemorzsol egy alkalmatlan legyet. Miért nincsenek az emberek el-lentállóbb anyagból teremtve? És vajjon csakugyan meghalt-e Avramescu. Livia csak annyit látott, hogy Avramescu véres arccal össze-esik, tovább nem törődött vele, elrohant...

Joga volt-e ahhoz, hogy ezt az embert el-tegye láb alól? Avramescu örültek közé akarta Liviat ép észsel czipelni. Visszaelt orvosi te-kintélyével és hivatalúan. Heteken át kintzött egy gyöngye idegzett asszonyt. Mindezt böven megérdemelte a halált.

Es Livia mégis úgy érezte, hogy nem volt joga Avramescu életéhez. Egyetlen ember sem méltó arra, hogy embertársa fölött halálos ité-letet gyakorolhasson. Livianak csak egyetlen mentsége volt, hogy a heteken át tartott kín-zás teljesen kimerítette az idegeit és valóságosan beszámíthatatlan állapotba sodorta. Maga sem tudta, mit csinál, a mikor Avramescu ar-czára fogta a browningot. De hát nem volt-e más módja, hogy kegyetlen és gyűlöletes ellen-felétől szabaduljon?

Mikor Livia mindezt átgondolta, nem a tör-vény szigorúságától félt. Ebben az irányban teljesen nyugodt lehetett, hiszen maga Avra-mescu sajátkezűleg irt és hivatali pecsétjével ellátott orvosi bizonyítvánnyal tanusította, hogy Livia zavart elméjű és e miatt tetetiért felelősség nem terhelheti. Nincs a világon bíróság, a mely ilyen előzmények után elítélte volna.

Egészen más fórum előtt igyekezett véde-kezni Livia, a saját belső ítélőszéke előtt, a melynél nincs kegyetlenebb és szakavatottabb

bíróság. Ez a belső hang vádolta és kinozta. Az ő érzékeny lelkén, a melyet eddig semmi-féle büntudat nem háborgatott, milyen nyomot fog hagyni a gyilkosság? Nem fog-e éjszakán-kint fölriadni arra, hogy Avramescu véresbe borult arca kiséríti? Nem fogja-e ez a vádló, üldöző ábrázat életének minden percét meg-keseríteni, elmérgezni?

... Oh, ha legalább hirt kaphatott volna róla, hogy Avramescu él-e még?...

A lelkiismereti furdalás egy másik félelmét is fölébresztett benne, a melyet eddig nem is-mert. Eddig egy ajtótol sem félt, most pedig az az ajtó, a mivel ép szemben volt, olybá tűnt föl előtte, mintha valami alvó szörnyeteg volna, a mely minden pillanatban kitáthatja a száját, a min keresztül betödulnak a rendőrök, ápolók és egyéb szörnyetek, a kik megkötözhetik, örültek közé czipelhetik és egész életére meg-foszthatják szabadságától. Bármily gyáva és tunya ember is Oláh Holubár, miért ne élne vissza törvényes jogával, a melyet Avramescu orvosi bizonyítványa és Livia véres tette adnak a kezébe?

... Oh, ha legalább Olivér jönne, a kiért egész életét kockára vetette!...

És nyílt az ajtó, a melyen át Kóbor Kutya lépett be.

Livia összerázkódott. Kóbor Kutyatól mindig úgy félt, mint a saját lelkiismerete szavától vagy mint az igazság irgalmatlan savától. Kóbor Kutyával szemben mindig az az érzése volt, mintha meztelenül állna előtte és nem tudna előle eltakarni semmit, semmit...

Kóbor Kutyanak az első pillantása Livia lábára esett, a melyen csak könnyű házcipő volt. Az asszony e pillantás elől még jobban összevonta magát a köpenyegét és elrejtette a lábát.

(Folytatása következik.)

IZENET EGY FALUBA.

Odalent vidám parasztlány a nyár,
A kedve nótás, száz szoknyája tarka;
Körötte vágyak fürgé nyája jár
S az ajka mézes, mint érett kadarka.
Az ölése csókra csábító,
A csókja forró, szívet kábító,
Friss forrás vize tiszta itala...
— Én kedvesem,
Gondolász-e rám is ott lenn valaha?

A városi nyár parfümös kokott,
A szívet lankadt lomhaságba ejtó;
Az ölése fásztó robot,
De álmat rabló és eszet veszejtó.
A teste, lágy selymekbe öltözött,
Mint bűn, surran a zord házak között,
Festett ajkán hús pezsgő-csepp remeg...
— Én kedvesem,
Érzed-e néha fáradt szívemet?

Ott jó barát az alkonyati csend,
Lábegve száll a harmatos mezőn át;
A kis torony harangja messzi cseng
S pompás illatra ébreszti a szénát.
Elnémul minden nótázó torok,
Benn szunnyadnak az ócska bútorok
S eljő az erdők ringató szele...
— Én kedvesem,
Beszélés-e rólam néhanap vele?

Itt alkony sincs, csak ellenséges éj,
Rossz czimborája minden rémületnek;
Az aljas kéz s a rettegő veszelő
Tiltott csókjából vérbűnök születnek.
Az éj kacag a háztetők felett,
Nehéz palástja rontja szívetem,
Minden szennyével testemre tapad...
— Én kedvesem,
Reád gondolnom szabad még, szabad?

Az én nyaram már ósról álmodik,
A te nyaram még a tavaszra gondol.
S a fényekből, melyben dűskálkodik,
Csak egy sugár jut nekem, irgalomból.
Falusi fény és városi virág...
Gyönyörű asszony, — csúnya, vén diák,
Kinek szívében vágyak tüze ég:
— Én kedvesem,
Szép kedvesem, találkozunk-e még?

Jászay Horváth Elemér.

AZ IFJU HERCZEG.*

— Rabindranath Tagore. —

Oh anyám, az ifju herczeg elmegy majd a házunk mellett;
Én ma reggel — ilyen reggel! — munkámra, mondd, mint figyeljek?

— Oh anyám, az ifju herczeg erre ment és most már távol...
Felkelő nap fénye volt, mi kisugárzott kocsijából.

Arra oktass, a hajamat mint fonjam be, mily alakban?
Mondd, mit öltsék majd magamra? Oh anyám, mért vagy zavarban?

Fátyolomat levettettem, majd nyakamról leoldottam
Rubinpiros lánczocsámát és újtába odadobtam.

Jól tudom, hogy nem tekint rám, majd ha állok ablakomban;
Hisz' én is csak percze látom, s szemem elől eltűn nyomban.

Oh anyám, miért vagy zavarban? Jól tudom, hogy fel nem vette...
Kocsikerék összezúzta s véresepp maradt ott helyette.

És csupán a fuvolának tompa hangja ér el — oh jaj! —
Elhalóan a fülemig, mint valami messze sóhaj.

Kisem tudja, kisem sejtü, mi rejlett ez adományban,
Kisem tudja, kisem sejtü, kinek dobtam, kinek szántam.

Ám anyám, az ifju herczeg elmegy ma a házunk mellett,
Legdiszesebb ünneplőmet fölöttemem azért kellett...

Ám anyám, az ifju herczeg erre ment, s én balga, kába,
Keblemről a drága ékszeret odadobtam az útjába...

Fordította: Zoltán Vilmos.

* A „The gardeners”-ből. A Nobel-díjas bengáli költő saját angol nyelvi prózaforditása után a verses külalak visszaállításával.

A KAPITÁNY.

ELBESZÉLÉS. IRTA SZÖLLŐSI ZSIGMOND.

A kaszinó kis nyilvános éttermében este fél tíz órakor mindössze két magános úr ült két szemben lévő sarokasztalnál. Egy civilt meg egy katonát. A civilt úr nagyon csinos, széles vállú, csontos képű szőke ember, szürkés-kék szemű nyílt és igen energikus tekintetű. Az arca szelíd, kissé rozsdás színű, mint azoké, akik a sport vagy a vizgalkozásuk miatt sokat vannak a szabadban. Egészen feketében van, hosszúra kötött nyakkendője is fénytelen fekete: gyászban van. Cigarettázik és folyton a katonát nézi oly állhatatosan és mereven, mintha rá lenne tapadva a tekintete.

A katonát a huszárpap látja. Elegáns, karsú, szép ember. A haja sötétbarna, a bajusza világos szőke, kissé halvány arca határozott és finom metszésű. Újságot olvas és vagy nem veszi észre a másik vizgalkozását, vagy pedig csak úgy tesz, mintha nem venné észre. Néha föl-fölpillant, de aztán tovább olvassa az újságját.

A gyászruhás civilt urat ellenben mintha izgatottá tenné a kapitány látása. Az arca megpirosodik és különös, fenyegető tűz gyűl ki a szemében. Egyszerre aztán magához inti a pincézt, hogy névjegyet nyújt át neki és halankon mondja:

— Kérem, adja át ezt a kapitány úrnak. A pincézér teljesíti a parancsot. A kapitány átveszi a névjegyet. A vállá győző megrándulása és kissé csodálkozó tekintete elárulja, hogy a nevet: egy nagy hid-gyár igazgató főmérnökét, nem ismeri. Leteszi az újságot, kíváncsi szemmel néz át a vizgájára és a karjával egy udvarias, invitáló mozdulatot tett, mint a ki azt mondja:

— Tessék!

A mérnök már fölkel és miközben a tiszt asztalához közeledik, távozást int a pincézérnek, a ki elvonul. A kapitány önkénytelenül kissé fölemelkedik a székről és előre nyújtja a jobbát. De a mérnök olyan sajtáságos, hideg melegséggel áll meg, mozdulatlan karral, az asztala előtt, hogy a kapitány vissza ereszkedett a székre, visszahúzta a kezét és kissé elkomorult, csodálkozó szemmel néz a jövevényre. És vár némán.

A mérnök meghajtja magát, a kapitány bizcenzet a fejével: de a kezek nem mozdulnak. Egy másodperc múlva, a melynek a levegője fojtott, kellemetlen és hirtelen támadt izgalmal tele, végre a gyászruhás mérnök megszólal.

— Miután úgy látom, a kapitány úr idegenül néz rám, öt percnyi türelmet kell kérnem, hogy az emlékezetét fölfrissítem és ennek a most támadt helyzetnek a magyarázatához segítsen. Nem fogom a szót szaporítani.

A tiszt szólanul nézett a mérnök arcába. Látszott rajta, hogy ez a furcsa jelentkezés kissé zavarba ejtette. Egészen önkéntelen kézmozdulattal mutatott helyet a mérnöknek. Ez egy pillanatig mintha habozott volna, hogy elfogadja-e a kínálást. De nyilván érezte, hogy furcsa lesz, ha állva marad. Tehát fogott egy széket, elhúzta az asztaltól egy lépéssnyire és úgy ült le rá, előrehajolva, hogy ne kelljen túlságosan hangosan beszélnie. Csöndesen mondta:

— Köszönöm.

A tiszt, most már boszúra vált arccal türelmetlen és sürgető tekintetű vetett rá. A mérnök pedig tompa, fojtott hangon beszélt:

— Három évvel ezelőtt, szeptember kilencedikén a délután induló temesvári gyorsvonattal utaztam Budapestre lefelé. Akkoriban és még sokáig azután igen sűrűn, hetenként legalább egyszer, de néha kétszer is megtettem ezt az utat. A minnek igen fontos és igen szomorú oka volt. Egy szerencsétlenség, a melynek az elmondása nem tartozik ide, megfosztott engem egyetlen testveremtől és idegbeteg tette szegény, boldogtalan özvegy édesanyjamat. A szegény öreg asszonyt a soha be nem gyógyult sebbel, a melyet az a katasztrófa ütött a szívén, versenyt kintozta és marczangolta egy másik aggodalom. Az, hogy a megmaradt,

most már egyetlen fiát is tragikusan fogja elveszíteni. Az éretlen való szakadatlan és lecsillapíthatatlan rettegés lett a betegsége. Az a szörnyűség gondolat kintozta, hogy engem üldöznek a katonák, mert egy titkos parancs és fogadalom kötelezi őket arra, hogy megöljenek...

A kapitány homloka felhős lett és az ajka megrándult. Halkan mondotta:

— Borzasztó...

— Ezért utaztam én oly sűrűn akkoriban azon a vonaton. Az anyámhoz mentem. Mert a míg látott, addig — élt. Egy kicsit megnyugodott szegény. Hogy folyton vele lehessen, ennek leküzdhetetlen akadály volt a hivatásom, a mely sok utazgatással jár, meg az is, hogy az édesanyám szegény, semmiképpen se volt rábírható, hogy a városunkat, apám és testvérem sírját elhagyja. Egyszer irtam, kétszer táviratoztam neki mindennap, de megnyugvást csak az tudott neki adni, ha látott. Különbösen reszkető és siró áldozata volt sötét aggodalmainak.

A mérnök nagyot lélegzett, aztán keményebben hangon folytatta:

— Ezt pedig elmondtam a kapitány úrnak, mert el kellett mondanom. És most folytatom, a hol kezdtem. Azon a bizonyos délutánon Budapestnél üressen álltunk be a szakaszba. Egy középkori úriasszony, egy öreg úr a huszárszunkét éves fával és én, a ki az ablak mellett való ülésen telepedtem meg. Igen nyomott kedvben voltam, mert a sógorasszonyom azt táviratozta, hogy az anyám a rendesnél is nyugtalanabb.

Kecskeméten — és ennél a szónál a mérnök élesen nézett a tiszt arcába és meg is ismételte a város nevét — Kecskeméten kiszálltam egy perczre, hogy táviratot adjak föl az állomáson az irodámnak. Földartam.

Mikor aztán megint beléptem a szakaszomba, ott változást találtam. A helyemen egy huszárfőhadnagy ült.

A mérnök, folyton a tiszt arcán tartva a szemét, megismételte a mondatot:

— A helyemen egy huszárfőhadnagy ült. A könyv, a melyet rátettem, a szomszédos, üres ülésre volt dova.

Tévedés lehet, gondoltam. Talán a hordár hibázott, a ki a tiszt táskáját hozhatta. Megemltem a kalapomat és csöndesen, udvariasan mondtam:

— Főhadnagy úr, bocsánat, de tévedni méltóztatt. Az én helyemet foglalta el.

Remélem, szóról-szóra idézem a mit mondtam. És szóról-szóra idézem a vártatlan feleletet is, a mit kaptam. A főhadnagy egyszerűen rámfördött.

— Engem ne dirigáljon! Üljön oda, a hova fér! És ha nem tetszik itt — ezzel az üres helyre mutatott — másszék a plafonra!

Minden szóra jól emlékszem, sőt minden kottájára a szöveg muzsikájának.

A mérnök szeme lángolt és a szava elfuladt a rettenetes emlékezés izgalmától. Szünetet kellett tartania. Zsebkendőt vett elő, megtörülte a száját, mintha azoknak a szavakat törölné le az ajkáról, aztán kissé rekedt hangon folytatta:

— És emlékszem az arczokra is, a melyek rámmeredtek riadtan, meglepetve, várakozóan majd sürgetve és végül — elfordultak tőlem. Az asszonyt ajkbigyesztve és boszúsan, a fiatal úr megvetően és gúnyos moofollyal, az öreg úr pedig legyintett a kezével, fölkelte és kiment a folyosóra.

Én pedig száz korbácsütés marásával az arczomon álltam némán és mozdulatlanul és csak azt éreztem, hogy nekem másként nem szabad, nem lehet, mert minden szó, a mi kiesik az ajkamon, magával ragad és sodor és röpit oda, a hová én most nem mehetek... akkor nem mehettem semmi, de semmi körülmények között... Érti, kapitány úr... Érti?... Érti?... Érti... és elkullottam, mint a megvert kulya... Érti?... Érti?... És ott álltam a folyosó végében és nem tudom mi volt velem, órák hosszat... csak akkor riad-

tam föl, mikor egy kis gyerek, a ki az anyjával ment el előttem az ékező kocsi felé, egyszerre megállt előttem, rámbámult és elkiáltotta magát:

— Nini mama!... A bácsi sir!

A mérnök hirtelen fölugrott. Merően, egyenesen állt és jeges tekintettel meredt a katonára. Gyorsan beszélt, furcsa, ütemes szöveggel, a mely olyan volt, mint a dobpergés:

— Így történt. Én akkor egy hónapig nem aludtam... Ennek most három éve... Az anyám, Isten nyugasztalja őt, már nem él... Három éve... De annak a tisztnek a képerre jól emlékszem... És arról a tisztől nekem megvolt az én véleményem!... És ez az én véleményem ma is megvan és nem változott meg azért, mert az a főhadnagy, mint látom, ma már kapitány!...

A kapitány hátraszegette a fejét és teljes arccal fordult a mérnök felé. A két férfi jó néhány másodperczig nézett így egymással farkasszemet. Aztán a kapitány a kabátja nyílásán át kihúzott egy selyemtárcsát, kivett belőle egy névjegyet és szó nélkül odatette az asztalra. Aztán rögtön az újságja után nyúlt és olvasta tovább.

A mérnök pedig fölvetta a névjegyet, az asztalához ment, de nem ült le többé. Fizegett és távozott.

Másnap délután öt óra tizenöt perczek már mind a két úr fején az orvosok babráltak a vivóteremben. A párbaj nem tartott egy félperczig és a kardok igen okosan viselték magukat. A kapitány sebe egy fejlettebb karcolás volt: a mérnöké se sokkal súlyosabb. De neki a szemöldökét basította végig a kard, a párbajnak tehát véget kellett vetni, mert a vér a szemébe csurgott.

A kapitány hamarabb kész volt a doktora. De a tiszt, bár nem békültek ki a mérkőzés után, nem távozott el a vivóteremből. Cigarettára gyújtott és várt, a míg az orvos az ellenfelén is elvégezte a dolgát.

Akkor aztán odalépett és nyugodt hangon szólt hozzá:

— Most pedig nekem van az ön számára egy kis mondati válogatás.

A mérnök csodálkozva és értetlenül nézett rá. Halkan mondta:

— Kérem.

A kapitány eldobta a cigarettáját, kiegyenesedett és minden szót erős nyomatékkal ejtve, szólalt meg:

— Csak azt akarom a tudomására hozni, hogy én azon a vonalon, a melyken önnel az a csúnya... az a nagyon csúnya... az a nagyon nagyon csúnya kellemetlenség történt, véletlenül legalább is tiz esztendeje nem utaztam... Legalább tiz esztendeje... Az én tudomásommal mi tegnap este láttuk egymást az életben először...

A mérnök úgy állt, mint a kit doronggal fejbavágtak. A homlokát kiverte a verejték. Valóságos rémülettel nézett a tiszt arcába és jókora idő telt, a míg ennyit tudott dadogni:

— Lehet... De hát akkor... akkor...

A kapitány bólintott a fejével:

— Hogy mért nem szóltam, ugy-e?... Hát persze!... Hát megmondom ezt is... Hát én szóltam, a melynyit szólhattam!... Én megmutattam magának az én ábrázomat teljes kivilágításban... Jól megnézhet: és jól meg is nézte... No, hát én többet ez után nem szólhattam... Ön egy hónapig nem aludt az után a bizonyos eset után... Hát én nem akartam, hogy én se aludjak egy hónapig, ha arra gondolok, hogy ön talán mégis azt hiszi, hogy... hogy én talán... Na!

A mérnök arca piros lett, mint a vér. Képtelen volt egy szóra, egy mozdulatra. Csak azt érezte, hogy egy kéz mezedik a vállára és egy meleg, derűs férfihangot hallott:

— Na!... Én tulajdonképpen nem is akartam szólni, de... de nem fért a begyemben... Na igen!... Meg kellett mondanom, mert én rólam azt senkinek se szabad föltenni, hogy énvelem olyasmi... olyasmi megtörténhetik... Nekem olyan afférem nem lehet... Nem!... És az nem is lehetett egy huszár... Az... az egy izé volt... Egy izé!... A kivel nem kell törődni... Egy izé... Na!... Szervusz!

És két erős férfijobb melegen fonódott egymásba.

GÜL BABA LEGENDÁI.

Az öreg türbe fenn a Rózsadombon másodszor lett aktuális az utolsó öt esztendőben. Először Bosznia és Herzegovina bekapcsolása után esett róla szó, mikor Ferencz József király szózata után egyszerre hatszáz ezernél több mohammedán alattvalóval lett nagyobb a ketős monarchia népességének száma. Az osztrák császárváros, mely a világ eseményeit a kereskedő szemével nézi, sietett elhatározni, hogy török mecsetet építtet Bécsben, hadd legyen hol imádkozniok a bosnyák mohammedánoknak, mikor Bécsbe viszi útjuk; vagy talán inkább: hadd keressenek üzleti összeköttetést Bécsben, mert ott lesz mecsetjük, a hol imádkozhatnak. Mecset építésére szánta magát Zágráb is. Úgy látszott, hogy mi nem kérünk a versenytől s félreállunk. Pedig nem úgy volt.

Az okos Wekerle szeptemberben megkérdezte a török kormánytól, szívesen venné-e, ha a magyar nemzet a mohammedán világ régi híres bucsujáró helyén, Gül babának a budai Rózsadombon levő türbéje, vagy sirkápolnája mellett a szent férfi emlékéhez méltó mecsetet építtetne és hajlandó volna-e a török kormány Budát székhelyévé tenni egy mohammedán főpapnak, ki egyedül a sejk-ül-izslámnak alárendelve, egyébként pedig függetlenül, Budapestről igazgatná a boszniai és hercegovinai mohammedánság vallási ügyeit. Konstantinápolyban lelkesen fogadták az eszmét, a kormány, a sejk-ül-izslám is magáévá tette. A budapesti török metropolia kérdése a magyar kívánságnak megfelelően elintézettnak látszott. De a Wekerle-kormány megbukott, az ország más izgalmak hatása alá került és Gül baba rózsadombi mecsetjéről nem esett többé szó.

A gondolat pedig nagyon kedves lehetett Konstantinápolyban, mert, más formában, ma is foglalkoznak ott vele. A Wekerle-kormány bukása után egy ideig arról volt szó, hogy a török kormány maga építtet mecsetet a Rózsadombon, alkuba is lépett a budapesti Wagnersaláddal, annak a nagy teleknek a tulajdonosával, melyen Gül baba türbéje áll négyszáz esztendő óta. Török pénzen meg akarta venni a telket s a sirkápolnát négyszögben körülvevő úri házat, mely nyolczvan termével nagyon alkalmas lett volna palotának a ki-nevezendő török főpap, és zarándokháznak a Gül baba sírját felkereső mohammedán zarándokok számára. De a szent sír helyéért s a palotáért nagy árat követeltek, a török pénzügyek pedig a hosszú háború alatt nagyon megromlottak, s a vásárból nem lett semmi. Achmed Hikmet bey, Törökország budapesti főkonzulja, ki nagy szeretettel igyekezett megmenteni Gül baba emlékkápolnáját a mohammedán világ számára, legutóbb arra a gondolatra jutott, hogy a türbét, mint a török világ régi emléket, jobb idők bekövetkeztéig a Műemlékek Országos Bizottságának gondjaiba ajánlja, s mint régi történelmi becsű műemléknek, országos költségen való fentartását kéri. Az országos bizottság magáévá tette a gondolatot s megfelelő javaslatlalt a kultuszminisztérium elé járult. Ott foglalkoznak most e kérdéssel és talán sikerül megővni a pusztulástól a régi török emléket, míg a budai török főpapság terve, az idők jobbrafordulával, feltámad halottaiból.

Ha ezek után azt kérdeznék valaki, hogy ki volt hát a Rózsadomb sirkápolnájában nyugvó szent, nem találkozunk a ki meg tudna felelni kérdésére. Gül babáról, a «rózsák atyjá»-ról, legendák szállnak évszázadok óta, de történelmi kútfőforrások, levéltárak nem beszélnek róla. Csak az az egy bizonyos, hogy türbéje régidőktől fogva kedves zarándokhelye volt a mohammedán világ hitbuzgó férfainak. A mohammedán zarándok, ha elvégezte életének

legfőbb ájtatosságát a szent Mekkában, a török, a perzsa, az indiai, a kínai muzulmán, még csak Budára, Gül baba szent sírházhoz kívánkozott. A budai török szent kultusza a török világ idején kezdődött s nem múlt el azután sem. A jámbor dervisek sűrűn fordultak meg a régi sirkápolna belsejében, teleaggatták falát fogadalmi ajándékaikkal és felkerezolták reá nevüket. Közben egy ideig kerültek a muzulmánok Budát, mert a rózsadombi türbét keresztény szerzetesek foglalták el. De a XVIII. században kiköltöztek belőle, s a dervisek zarándoklása újból megindult. Csak a múlt század utolsó évtizedeiben vált ismét gyéribbé s lassan-lassan meg is szűnt. A minnek kettős oka volt. A rendőrség, egy kormányrendelet következtében, szigorúbb ellenőrzés alá fogta az alkalmatlan derviseket s megiltotta nekik a koldulást; azonkívül a sirkápolna telkének tulajdonosai sem szívesen engedték meg, hogy kertjüket a Kelet világának koldusnépe tapossa. A türbében most már ritkán fordul meg ember. Nines is mit látni belsejében. Legfeljebb egy vedlett birkabórt, melyen a zarándokok imádságait végezték egykor, s közepén, a sír fölött, a feltűrt földet. Mert Gül baba tisztelőinek alig volt erősebb vágya, mint az, hogy elvihessenek egy maroknyi földet a szent sír helyéről. Kellett is szaporítani kívülről egy-egy taliga homokkal, hogy végkép el ne fogjon.

És Gül baba legendái? Vámbéry azt halotta valamikor egy hindu zarándoktól, — el is mondatta a «Vasárnapi Ujság» 1861-iki évfolyamában, — hogy Gül baba egy kolduló dervis volt s igazi nevének Zeki sejknek hív-

Gül baba sírmecsetének belseje. A falon imaszőnyegek.

A rózsadombi Wagner-villa egyik részlete, melynek kertjében van Gül baba sírmecsete. A kép jobbsarkában egy nyilas félhold jelzi az udvarnak azt a mélyedését, melyben a sírmecset van.

ták. Nyolczvan, némelyek szerint százhusz éves korában bekövetkezett haláláig szüzhözegyszer járta be a moszlimság világát, mely akkor a Tisza folyásáig terjedt. Nevezetes volt a nagy tisztaságáról — a mi ritka erény a dervisek között — meg arról, hogy nagyon kedvelte a rózsát. Azért is hívták a szent életű férfit Gül babának, vagyis a rózsák atyjának. Itt halt meg Budán, a hova — halálának közlekedt érezve — még egyszer visszakiváncsolt, s a díszes türbét a budai muzulmánok emelték sírja fölé, azon a helyen, a hol meghalt. Róla neveztek el a Rózsadombot is Rózsadombnak.

Egy másik legenda romantikusabb színekbe öltözteti Gül baba élettörténetét. Gül baba egykor Buda várának török kormányzója volt s Ali pasának hívták. Szerette a dalt, a virágot és az asszonyt. Az asszony volt a végzetese. Elhagyta hű kedvesét, a szép Zulejkát, hogy betelje nagyravágyása és feleségül vehesse Murad szultán testvérét és Szokoli Mehemed nagygyezert övezgét, a rut és gonosz Eszma szultánát. Ali pasát hamar utolérte a bűnhődés. Az iváncsai ütközetben Erdődy Miklós megverte seregét, ő maga is csak futva menekülhetett. Elhagyott kedvese, a szép Zulejka megölte magát, a felesége pedig őt hagyta el. Ali pasa ekkor, végkép megtörve, lemondott a világ hívságairól, leromboltatta budai palotáját s helyette derviskonyhát épített magának a Rózsadombon. Ott élt, s már életében szent hirtel: ott őpolt a gyönyörű rózsákertjét s ott is halt meg. A török világ megszűnt Magyarországon, de a rózsák atyjának szent hirtelül a századok.

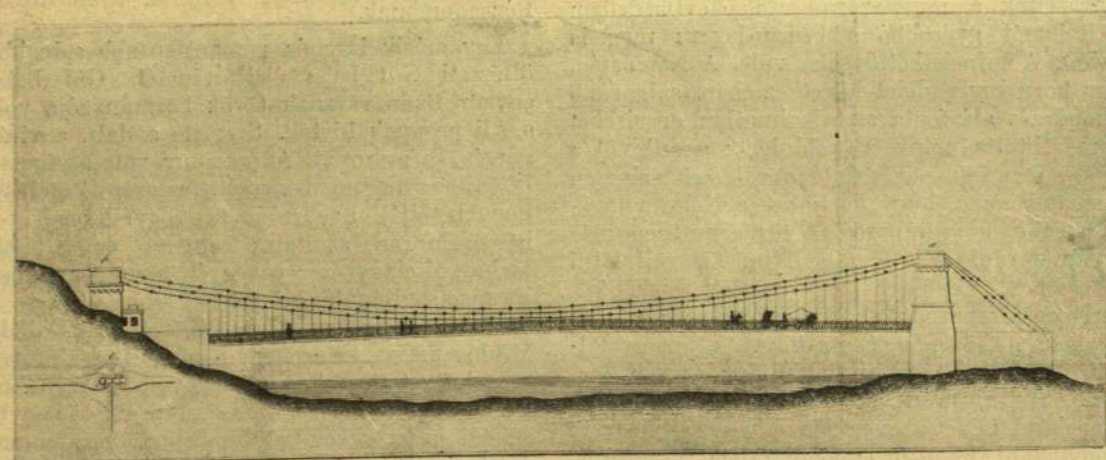
Gül baba türbéje négyszáz éves, de vannak legendák, melyek újabb keletűnek mondják. Ezeknek egyike szerint Gül baba a XVII. században élt. Török szerzetes volt s Budán lakott s szerzetesársai Jülpapának szólították. Ott ismerkedett meg vele egy Brown nevű angol orvos, ki akkoriban bejárta Magyarországot s könyvet is írt utazásáról. Tóth Béla azt a megjegyzést teszi az angol utazó elbeszélésére, hogy a Keleten nem egy példáját látni annak, hogy a Zekke (derviskloster) fejedelme, vagyis sejkje közönségesen a klastromnak vagy alapítójának nevével viseli. Így ez a Jülpapa is az igazi Gül babáé. Fontos útbaigazítással szolgál Gül baba halálának gyamitható idejét illetően G. Wernher, egy régi bécsi krónikás. 1551-ben kiadott könyvében megírja, hogy Mohamed budai pasa építtette a türbét «ama nevezetes és szent életű férfiú hamvai fölé, a kit Mohammed követői szent gyánant tiszteltek.»

Hogy ki volt valóságban a budai török szent, azt eldönteni többé nem fogja senki. A felejtetetlen Vámbéry ezt mondatta nekem tölba hat évvel ezelőtt: «Gül baba, azt hiszem, egyike volt azoknak a derviseknek vagy fakiroknak, kik a régi időben mindenüvé elkisértek a török hadak előőrséit s részt vettek az iszlám legádázabb harcaiban. Énnél fogva

Budapest székesfővárosa helyesen cselekedett, mikor gondjaiba vette és nem hagyta elpusztulni azt a kis kápolnát fenn a Rózsadomb tetején. Nem vetek nagy ügyet az alatta pihenő férfiú szent voltának kisebb vagy nagyobb fokára. Annak a félholdas sirkápolnának megvan a maga történelmi értéke; határák az, mely a mozlimság hajdani befolyását jelzi az európai Nyugaton. És ha a mozlim néphit nem is ruházta volna fel a kegyelet szentségével a Duna jobbsarkjának ezt a nem érdektelen pontját, érdeklünkben állna magunknak is, hogy teremtsünk egy ily igazi mozlim jellegű pontot a megörökített országunk történetének súlyos, nagyjelentőségű és tettekben gazdag korszakának emlékeztetőt.»

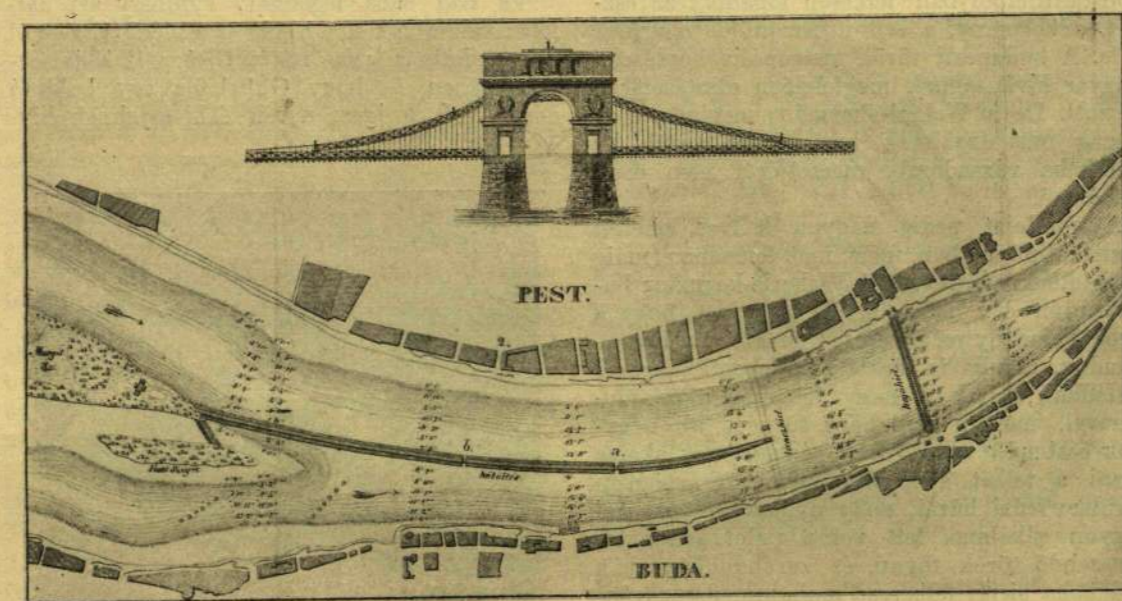
MAGYAR LÁNCZHIDAK ÉS HÍDTERVEK.

A Lánchíd alapításának hátterében egy csomó olyan terv és próbálkozás sikkadt el, mely a múlt század első felében különösen a magyar mérnököket és szakembereket foglalkoztatta. Ezek a tervek a Lánchíd körül sorakozó kulturhistóriának igen becses részletei, majdnem annyira, hogy szinte esoda, hogy a köztudat számára elvesztek. Mikor Széchenyi egy Pest és Buda között vonandó hid eszméjét felvetette s mialatt a Lánchíd megalapi-

PETROZAI TRATTNER KÁROLY FÜGGŐ LÁNCZHÍD-TERVE.

tása érdekében agított, e törekvással szemben elég korán jelentkezett magyar embereké is az a vágy, hogy ennek a nevezetes és nagyjelentőségű alkotásnak ők legyenek a végrehajtói. Eddigélő öt olyan magyar tervezőt ismerünk, a kik foglalkoztak a Pest és Buda között létesítendő Duna-híd megvalósításának eszméjével, de kettő kivételével olyan nehéz e tervek feltalálása, hogy a tudományos közfoglalom számára nagy részük már most majdnem elveszett. Petrozai Trattner Károly Genie-Corps-beli kapitány körülbelül az első, a ki 1828 elején egy Dunán építendő Lánchídnak a tervét és elméletét próba-rajzolatban egy értekezés kapcsán «előárnyékozta.» A Trattner tervében a dunai Lánchíd a piaristák mai rendháza elé, az eskütéri híd helyére került volna 12 lábnyira a víztükör fölött, középszlop alkalmazása nélkül, egyetlen iv feszüléssel, összesen két millió ezüst forint költségen előirányozva. Trattnernek a terve nagyjában

A VÁSÁRHELYI PÁL ÁLTAL TERVEZETT MOLO ÉS A HÍD EGY OSZLOPA.

téren már jelentékenyebb eredményeket produkált. Maderspach és Hoffman hidtervének rajzát nem ismerjük s nem is tudtuk feltalálni épen úgy, mint a Györy Sándorét, a ki 1832-ben már kiadta «Buda és Pest között építendő álló hidról» című értekezését a reávonatkozó tervrajzokkal. Györynek ez az értekezése olyan ritka, hogy a fővárosi könyvtárakban sem lehetett nyomára akadni. Tervezetének az eszmenetét rekonstruálni lehet azonban abból az elég nagy terjedelmű polemiából, melyet vele ez ügyben Vásárhelyi Pál folytatott. Györy

lőte, csakhogy az ő tervében a hídnak is, a Dunának is egyéb rendeltetése jutott volna. Vásárhelyi főszméje a hidépítésnél egy molo, mely által a Duna a hidig elválasztva maradna és csak azon alul egyesülne. A sziget partjától építendő és a hidig huzódó 6-8 öles szélességű töltés által készülne. «Ezt úgy kell venni — írja Vásárhelyi, — mint ha a Margit-sziget egészen a hidig nyúlnék s a hid oszlopa annak végső pontja lenne. E szerint a jégmenet útjában sehol akadály nincs, tehát elhárítva a hid elleni aggodalom s vele a főpanasz.»

A molo egyéb előnyeit Vásárhelyi abban látta, hogy a pesti folyamág vizsodrának Budára törését feltartja, továbbá, hogy igen észszerű kikötő és rakodó partul szolgál s végre alkalmas séta és kocsikázó út nyújtana Margitszigetre és onnan ide. Vásárhelyi hid-eszméjének ez az egyik része. Hidjának kettős oszlopban mutatkozó «mellékes eszméjének» is van azonban rendeltetése. A két oszlop ugyanis a várnál alkalmazni szokott csapóhid által köttetnék össze, mely rendszeren le volna eresztve és csak a hajók átbocsátásakor vonatnék fel. Ilyenkor a gyalogmenők a hídnak mindkét oldalán lépcsőkön járnának fel a hídláb felsőbb emeletébe s a bolthajtás fölött jutnának a másik oldalra. Ezekután, a fel-

sőbb emeletre feljutva, várná az utast az a földöntúli öröm, melyről Vásárhelyi így ír: «A hídláb tetején nézd a tündéres mulatóházat, hol gyönyörű kilátás mellett, kellemes pihenőhely, frissítő étel, ital, fagyalt, csemege és — rheuma; s im tervem költői része.»

Vásárhelyi terveinek megmaradtak a rajzai is, melyeket a Trattner függőhid tervrajzával együtt bemutatunk. Az egyik rajz a Vásárhelyi-féle teljes és impozáns hidat ábrázolja. A középső oszlop fölött ott a mulatóház, a nyíláson pedig gőzhajó halad tova. A második rajz felső része azt a «mellékes eszmét» ábrázolja, melyet a középszlop alakítása irányában kombinált Vásárhelyi, alatta pedig ott látható a főszmé terve, a Margitszigettől a Lánchíd-térig kinyújtott molo, melyet az a, és b. jelzésekkel hidak törnek át. Ebben a tervrajzban még Vásárhelyinek egy érdekes ötletét láthatjuk: ez a festők szigete. A Margitsziget szelétől induló molotól jobbra egy toldalék molo van kontemplálva, mely egy kiszakított föld-sávhoz vezet, a minek az lett volna a rendeltetése, hogy magyar piktorok és szobrászok számára tuskulanumul szolgáljon. Vásárhelyi Pálnak volt egy második híd-eszméje is, mely a Dunai hidat a Gellérthegy felé tervezte olyanformán, hogy a két parton erősített oszlopokra egyetlen lánczív feszüléssel történt volna az áthidalás.

Mindezen szép és érdekes tervek azonban kárba vesztettek a Széchenyi amaz álláspontjával szemben, hogy a hidat csak tekintélyes építőművész készítheti. Széchenyi így akarta útját vágni minden kísérletezésnek s ezzel a határozattal akarta biztosítani az angol mérnökök közreműködését, kikben minden bizalma összpontosult.

Zuboly.

SINGAPUR KHINAI NEGYEDÉBŐL.

JOHORI BENSZÜLÖTTEK.

UTON ÖTÖDSZÖR A VILÁG KÖRÜL.

SINGAPUR.

Singapur a világkereskedelem egyik legjelentékenyebb gőcpontja. Vessünk futólagos tekintetet a térképre és azonnal látjuk, hogy a Malaji félsziget melyen alányúló csúcsát szűkségkép érinti minden a távoli kelet felé vitorlázó és minden onnét nyugatra érkező hajó. Fekvése kereskedelmi szempontból csak olyan fontos, mint a Gibráltáré hadászatiilag. Így talán felesleges is hozzátenni, hogy Nagybritannia hatalmában van.

Az úgynevezett Straits settlement, az óriási kiterjedésű indiai gyarmatok egyik gyöngyét képezi. A föld termékenysége példabeszédszerű. A rizs háromszor is képes egy évben megérni. Azonkívül bőven nő a cukornád, dohány, opium, kávé, gutaperka és más egyéb értékes növény. Hegyei pedig telve vannak a leghasznosabb ásványokkal. Kivált jelentékenyek a cizinfajok, de van közsén is bőven.

A vidék felett festői. Hegyes-völgyes. A növényzet üde és gazdag. Az erdőkben sok a vad. A vidék jellege is teljesen tropikus. Körültekintve, azt hihetnénk, hogy óriási melegháza kerültünk. Még a légkör is olyan tikasztó és páras. De épen ezen körülménynek tulajdonítható a bámulatos flora és vízőzőndíkok előttré emlékeztető fauna is.

A hajdani szultánok leszármazottjai maig megőrizték trónusukat. Az angol kormány meghagyja hatalmuk látszatát. Sőt rájuk bizza a helybeli kormányzást is, épen úgy, mint Radjputánában. Ezáltal sok fáradságot és költséget kímél meg és elejét veszi az esetleges felkeléseknek, vagy nemzetiségi mozgalmak. Minden döntő kérdésben természetesen a brit hatóságok itélnek és mi fő, az összes kereskedelmi és gazdasági előnyöket teljes mértékben kiaknázzák.

A hosszú földnyelv legdélibb csúcsával szemben terül el Singapur szigete. Erre a marklatnyi földre épült ama hatalmas metropolis. Mert világgőcpont a szó szoros értelmében ez

élénk, mozgalmas kikötőváros. Érkeznek és indulnak hajók a nap és éj minden percében, közel vagy távolról. Óriás pánczélosok, gyorsjáratú kereskedő- és postagőzcsők, avagy festői vitorlások és helybeli rozoga djunkák egyaránt nagy számmal horgonyoznak a kikötőben.

A folyton növekvő keleti áruforgalom legmozgalmasabb piacza kétségkívül Singapur. Mert még a terményeknek az a része is, mely nem kerül itten a vásárra, nagyon sok esetben raktárakba jut és át lesz hajózva. Emporiumok, Dokkok foglalják el a partok hosszát. A hatalmas hangárakba, mint hangyák hordják, viszik szakadatlanul az apró, barnabőrű kulik a terhet.

Beljebb kerülve, a város szíve csak ilyen kereskedelmi kifejezéssel bír. Nagy kereskedőpaloták, tágas vendéglők és megszámlálhatlan üzletek sorakoznak egymás mellé. A nemzetközi ismert cégek nagyjából képviseelve vannak. Mindenféle a különböző társulatok, cégek feliratai tűnnek szembe. Mintha itten mindenki csak üzletekkel foglalkozna. Csak az ipar és kereskedelemnek van jogosultsága.

Mint minden angol városban, a polgárság a központon kívül él. Ha egyszer boltját bezárja vagy hivatalának háttal fordít, siet a külvárosok felé, hol tisztább légkörben, keretkől körülveve épít házat vagy bérel lakást. «My house is my castle», házam a várom, mondja az angol közmondás. Az otthon valódi szentély a nép felfogásában. A küszöb sértethetetlen.

Tradiczióit féltékenyen megőrzi — és hűen átülteti a tengereken túl is Albion fia. De hiszen ez képezi gyarmatpolitikájának a leg-erősebb védbástyáját. A hol letelepszik, meghonosítja intézményeit, tanítja nyelvét, terjeszti hitét. A hova leteszi lábát, ottan gyökeret is fog és mint olajesepp árad el körülte mindig szélesebb és szélesebb körben befolyása.

Singapur kitünő alkalmul szolgál megfigyelésekre. Tekintsünk bármerre, mindenütt a brit hatalom és kultúra egy-egy más érdekes meg-

nyilatkozását látjuk. E művelődés tulajdonkép még jelentékenyebb teret hódít, mint a fegyverek. Minden egyaránt az angol intézményeket, angol ízlést és első sorban angol felfogást tükrözi vissza. Az emberek jöhettek a világ ötrészéből és mutathat bőrk minden árnyalatot, de fellépésében, megjelenésében, a mennyire lehet, angol honpolgárként akar érvényesülni.

Ha délutánoként ottan látjuk a fiatalágot fehér sportöltözeteikben a nagy játszótéren kriketet ütni vagy labdát rúgni, olyan kifogástalan a megjelenésük és olyan esiszolt a modoruk, hogy ha nem volnának olyan barnák, azt hihetnénk, csupa született angol.

Maga Johor szultánja, a mely a legdélibb a Malaji fejedelemségek közül, minden tekintetben angol gentleman-ként akar érvényesülni. Teljesen angol nevelésben részesült. A nyelvet hibátlanul beszéli. Sőt sok tekintetben az angol szokásokat is elfogadta. A palota berendezése nagyrészt Londonban készült. Az asztalokon angol újságok és folyóiratok hevernek. Maga a háziúr, a hatalmas nábob pedig olyan kifogástalan előkelőséggel van öltözve, mintha egyenesen a Piccadillyről érkezne.

Az angol kultúra magas színvonalát mi sem mutatja jobban, mint az általános hódítás, melyet világszerte elért. Hajózzunk bármerre, angolul mindenütt megértünk. Úgyszinte nincsen nagy kikötő, hol angol intézményeket ne találunk.

Ezen rendkívüli összetartás és ritka felebaráti szeretet képezi az angol kultúra egyik alapponását. Ha az óriási kiterjedésű birodalom zászlaját ottan látjuk lobogni a világ leg-távolabbi földjein és hajói az összes nagy oceánokat uralkodják, ezt első sorban erkölcsi intézményeinek köszönheti. Hetvenezernyi katoná, még ha mindenike hős is, nem lenne képes e több mint háromszáz milliónyi lakossal bíró gyarmatokat hatalmában tartani, ha ereje a fegyvereken kívül, első sorban nem volna magas színvonalon álló, kormányzatának morális horderejére alapítva.

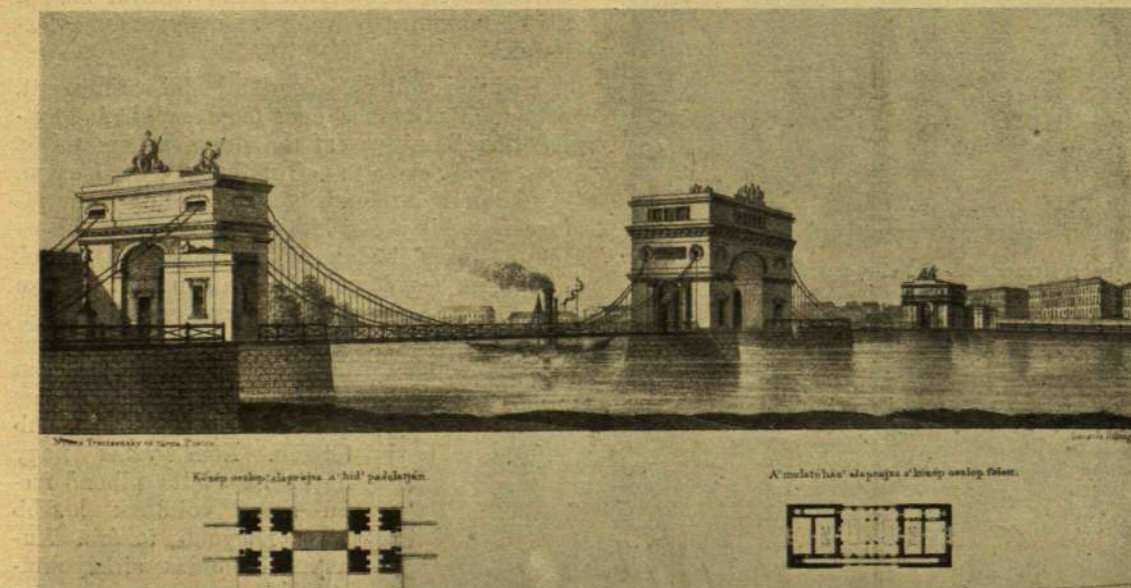
Singapur, 1914 január. Gróf Vay Péter.

JOHORE SZULTÁNJÁNAK ÚJ PALOTÁJA.

A TENGERPART SINGAPURBAN.

VÁSÁRHELYI PÁL LÁNCZHÍD-TERVE.

megvalósult az eskütéri híd építésével s így feleslegessé nem is váltak egykori elmékedései, melyek az alsó Duna-sor rendezésére és átalakítására vonatkoztak.

Maderspach és Hoffman ruszkabányai vasgyárosok is készítettek a Duna áthidalására tervet. Az ő tervezetük specialitása abban volt, hogy hatvanöles nyílásokkal hidalták volna át a Dunát az általuk szerkesztett «iv-függő híd» által. Tervezetük odakerült a hibbizottság elé, mely azonban a nélkül, hogy érdemben tárgyalt volna fölötté, kimondotta, hogy ragaszkodik azon elvéhez, hogy a híd építését csakis olyan kiváló tervezőre bízhatja, a ki e

elsősorban a folyam szabályozását s legalább 150 öltre való szorítását kívánta azon a szakaszon, a hol a híd huzódott volna. A Clark Vilmos által épített hamersmithi híd tanulmányozása alapján ő is a mellett van, hogy a láncszerkezetű híd volna legalkalmasabb a Duna áthidalására, s a költségeket 2,000,000 forintban irányozza elő. A híd helyét ő is a belvárosi plébánia irányában tervezte.

Érdekesek Vásárhelyi Pálnak 1838-ban készített tervei és tanulmányai a «budapesti álló-híd tárgyában.» Vásárhelyi híd-eszméje egészen újszerű ötletekben gyökerezik. A hidat azon a helyen tervezte ő is, a hova Széchenyi kijel-

A HEGEDŰ.

(Hogyan csinálják a hegedűt?)

Szerte az egész világon mindenütt ismerik és gyönyörködve hallgatják az emberek a hegedű hangját, de alig-alig ismerik a bájós hangu hangszer keletkezésének a történetét és talán még kevésbé készítésének a titkait.

Nemcsak érdekes, de szinte bámulatos, hogy több mint négyszáz esztendő óta semmitsem változtattak a hegedű készítése módján, a mi manapság, a művészi-, iparművészeti-, ipari- és egyéb kézi alkotásoknak a tökéletességig kifejlesztett gyors, könnyű és tömeges előállítására idején szinte meglepő. Sem a hegedű alakján, sem az összeállításán, sem a megmunkálásán, sem a beosztásán; se kívül se belül, nem változtattak rajta nagyon csekély módosításoktól eltekintve semmit, sőt azok a mesterek, a kik ma hegedűkészítéssel foglalkoznak, épen arra töreksenek, hogy készítményeikkel mind jobban megközelítsék azokat a régi műremekket, a melyek a világhíre vergődött nagy-nagy mesterek művészkézze alól kerültek ki.

Dávid király képe, kezében hegedűhöz hasonló hangszer, a krotta.

A kilenczedik évszázadban például van némi nyoma a húros és vonós hangszerek; Dávid királyt ábrázolják ezidőből származó képek, a mint az úgynevezett krottát tartja a kezében. Ennek a hangszernek a felfelé tartott részén nyílas van a balkéz ujjai számára, hogy velők a játszó a húrokat lenyomja, míg a vonót a jobb kéz vezeti. Lehetséges, hogy ez a

hegedű, a mintegy ezer esztendővel ezelőtt keletkezett őseivel hasonlítjuk össze. A kilenczedik évszázadban például van némi nyoma a húros és vonós hangszerek; Dávid királyt ábrázolják ezidőből származó képek, a mint az úgynevezett krottát tartja a kezében. Ennek a hangszernek a felfelé tartott részén nyílas van a balkéz ujjai számára, hogy velők a játszó a húrokat lenyomja, míg a vonót a jobb kéz vezeti. Lehetséges, hogy ez a

Az arabok ősi hangszere a rebab vagy rebek.

vonóhangszerek őse. De az arabok is játszottak húros hangszereken vonóval, a mit sok erről szóló írás és régesrégi kép sejtet.

A gitárt ekkor már jól ismerték az arabok, sőt azt tartották felőle, hogy annak édesdeden csengő hangja a betegeket is meggyógyítja.

Valószínű, sőt csaknem bizonyos, hogy az első hegedű gitárkészítő mester kezéből került ki, a mire a két hangszer között való hasonlatosságból lehet következtetni.

Középkori hegedű legombolyított szélekkel, oldalt bemélyítve.

Mai formájában 400 éve használják a hegedűt és hogy mily becsülésben tartják, annak a jele, hogy világszerte a «hangszerek királynőjének» nevezik. Rá is illik ez az elnevezés a kecses, formás, kis fahangszere, a melyből a művész a húrokon végighúzott

vonóval búbajos, szinte varázserejű hangokat csalhat ki.

Az első mesterhegedű. A mai hegedű feltalálójának: Duifoppruggár Gáspárnak első és legrégebbi műve.

Ötvennyolcz faalkatrészből, a legkisebb szögélés nélkül illesztette, faragta és ragasztotta össze Duifoppruggár a hegedűt és pedig annyi ötlet-összeggel, tudással és olyan czélszerűen, hogy napjainkig alig kellett valamit változtatni rajta. Az alig 4—5 kilogramm súlyú faalkotmány, a melyen a négy húr feszítő ereje körülbelül 40 kiló súly nyomásának felel meg, gyönyörű hangjával a legnagyobb hangversenyterem minden zugát is be tudja tölteni.

Kétségtelen tehát, hogy a nemesebb értelemben vett műhegedű épen olyan művészi alkotás, mint a legszebb kép vagy szobor és csakis istenáldotta művész az, a ki ilyesmit teremthet. Természetesen mint minden más művészeti foglalkozás terén, a hegedűkészítők között is akadhatnak egyszerűbb kézművesek, sőt kontrák is, a kik nem tudtak és ma sem tudnak olyan tökéletes hangszert készíteni, mint azok a régi hírneves mesterek, a kiknek alkotásai világhíre tettek szert.

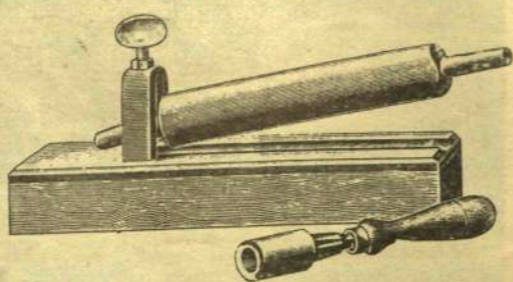
Ha megtekintünk egy mesterhegedűt, minden legparányibb részecskéjén gyönyörűséget lel a szemünk. Csupa szabályosság látszik minden porcikáján, alakja, külseje, megmunkálása maga is merő harmónia. A legfőbb kelése azonban, hogy szépen csengő hangja legyen, a mi sok minden egyében kívül attól függ, hogy makulátlan gondossággal legyen a megmunkálása.

Beszélnék egyes hegedűkészítő mesterek titkokról is, a mik a hegedűhöz felhasznált fa minőségében, a rajta látható fényesítő lakk előállításában rejlenek. Ezeknek a kikutatása azonban szinte lehetetlenség, mert ahány mester volt, annyiféleképen változott a hegedűkészítés módja és a régi mesterekkel valószínűleg ezek a titkok mind sirba szállottak. Annyi azonban bizonyos, hogy a mi változtatásokat tettek a késő utódok a Duifoppruggár hegedűjén, azok mind csak ártalmára voltak a hegedű jószágának.

Tiefenbrucker Gáspár, a ki az első mesterhegedűt készítette.

De nemcsak a külsején, hanem a belső összeállításán sem lehet módosítani semmit. Belül ugyanis, a hegedű fedelének az alján

A kávrák (oldalak) hajlítására való vashenger, a melyet megmelegítve használnak.

van az úgynevezett gerenda és ugyancsak belül a fenék és a fedél között áll a hangléc. A hegedűnek ezt a két legfontosabb szervét a legkisebb változtatásnak sem szabad kitenni, különben a hegedű - megmúl. Nemhiába nevezik a gerendát a hegedű «ideghalozatának», míg a hanglécet a hegedű «elkének» vagy «szívének».

Az első hegedűkészítő mestert rendkívül nagy megbecsülésben részesítették. I. Ferenc francia király egyezeröttszázötven meghívta az udvarához is, a hol egyik-másik hangszernek a fenekére az akkor ott élt világhírű festőművész: Leonardo da Vinci, páratlan remekműveket festett.

A deszkára rajzolt fenék körvonala.

Kis kézi gyalu, a mivel a deszkát gyalulják.

ban, Franciaországban és Angliában indult virágzásnak.

A tizenhatodik századból ismeretesek a földkerekségen legnagyobb hírnévre és dicsőségre szert tett mesterek: Duifoppruggár után Gaspard di Salo, Maggini, Mariani, Amati András, Stradivarius, Guarnerius, Bergonzi, Guadagnini, majd a tizenhatodik század vége felé Stainer, azután a Klotz és az Albani családok stb.

Ezidőben már apáról fiúra szállott a hegedűkészítés titka és a Klotz-család késő utódai tették híressé Miltenwald kis bajorországi városkát, a hol ma is óriási mértékben, háziiparoképen üzik az egyes családok a hegedűkészítést. A városkának majd minden házában hegedűkészítők laknak. A férfi nép faragja, összeragasztja, az asszonyok, leányok lakkozzák a hegedűket.

Érdekes, hogy míg az olasz mesterek régenté tulnyomó részt németországi erdők faanyagát használták a hegedűkészítéshez, még pedig leginkább kőrtőfát, fenyőfát, addig manapság a legtöbb külföldi mester különösen előszeretettel vásárolja és dolgozza fel az Erdélyben

A nyak és a csiga faragás előtt; faragás után.

Ezek a nagykereskedők méterházaként 2,

A hegedű készítéséhez való faanyag a raktárban. Az egyes csoportokon táblácskák jelzik a száradásra eltett fa korát.

Magyar hegedűkészítő mester műhelye. Baloldalt a nyakat faragják, a mester a hegedűt lakkozza; előtte a mester fia a csellót csiszolja, jobboldalt vési le a segéd a széleket.

6, 10, néha 40—50 koronáért kapják a jávorfát, aszerint, hogy melyik szebb, hullámosabb. Tizenöt-húsz esztendei fekvés, száradás után ezt a tuskó-alakú fát a nagyűrűsok feldolgozzák. Legelőször a törzs középpontjától kezdve sugáralakban deszkákká vágják, azután kiválogatják és a kisebb hullámosakat olcsóbb, a nagyobb hullámosakat drágább áron adják el. A hegedű fenekéhez való egy deszka ára 60 fillértől 70 koronáig is terjedhet. A szabály az, hogy a fa ne legyen se kemény, se lágy, hanem középserű.

A mester a deszkalakra rajzolja az elkészítendő hegedű alakjának a körvonalát, kivágja és ezzel kezdetét veszi a kis kézigyalukkal való gyalulás. A gyalulás nehéz és gondos munkát igényel. A mestertől függ, hogy milyen legyen a kívánatos vastagság, hol legyen hajlás, domborodás, mélyedés, vagy emelkedés.

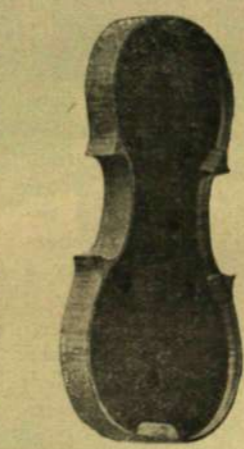
A mikor a szép hullámos fenék- és fedél-lapok a kellő vékonyságot elérték, következik a hegedű szelét díszítő berakás helyének a körökörül futó kivágása, majd a berakás elhelyezése. A berakás három darab, milliméter vastagságú hosszú fászkából áll; a két szélső fekete ébenfa, a középső fehér jávorfa. Majd elkészíti a mester a meleg vassal hajlított oldal-darabokat: a kávrakat, a fedélen kivágja az f alakú lyukakat, kifaragja az ezernyi apró változatosságú csigát, a nyakat, elhelyezi a fedél alján a gerendát és a mint ezekkel az alkatrészekkel elkészült, következik az összedöntés. Erre a czélra fából való, aróffokkal ellátott forma szolgál. A forma segítségével egybe ragasztja a fenéket az oldalakkal, azután legvégül az oldalakra a fedelet és az így bezárt hegedű alakú dobozt összeragasztás és száradás után apróra újra kidolgozza. A nyak, amelynek hosszától függ a hangok tisztasága, a nyereg, a hangfogólap, alul a húrartó gomb, a húrartó négy csavar, vagy kulcs, a húrartó, kötő és láb elkészítése után késseel vagy piziny gyaluval nincsen több faragni valója a mesternek; kezdetét veheti a hegedűkészítés legfontosabb részlete: a lakkozás.

Minden idők mestereinek legfellebbebb titka volt és marad a lakk, a mely a legjobban megmunkált hegedűt tönkre teheti és a kevésbé jót némileg megjavíthatja.

Rugalmasnak és lágnak kell lenni a jó lakknak, amellet színét és főként meleg, ragyogó fényét évszázadok mulva sem szabad elveszítetnie. Példa erre akármelyik régi mesterhegedű, a melynek a lakkozása — ha tiszta száraz kendővel megdörzsöljük — úgy ragyog, mint a csiszolt borostyán. Amellet a lakk nemcsak a hegedű külső szépségét emeli, hanem védi, úgyszólván megőrzi, konzerválja a fát, különösen a változó hőmérséklet behatásától, a nedvesség vagy a szárazság okozta elváltozásoktól. A régi olasz mesterek használták lakk titka ma ismeretlen. A későbbi és a mai élő mesterek egyre kísérleteznek azon, hogy olyan lakkot készítsenek, a melyet elődeik használtak, de hiába, mert mindaddig nem sikerült a törekvésük. Hogy a hegedű hangját a lakk mennyire befolyásolja, arról könnyen meg lehet győződni, ha ugyanegy hegedűt a belakkozás előtt és után szólaltatunk meg. Óriási

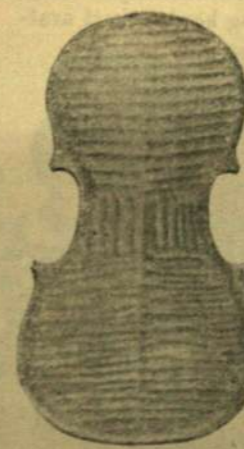
A mester faragja a csigát.

A forma, körökörül az összeillesztett kávrakkal.

A fedél alulról nézve. Rajta a kivágott f-lyukak jobboldalt pedig a gerenda.

A fedél az első gyalulás után.

A fenék, szélein körökörül a berakással.

eltérést fogunk tapasztalni. A mai hegedűkészítők kétféle lakkot használnak: Olajlakkot és spiritalakkot. Az olajlakkal belakkozott hegedű hangja lágyabb, kellemesebb, a spiritalakkal bevont élesebb, nyersebb lesz. A ma élő magyar hegedűkészítők egyik legkiválóbbja Pilit Pál, olyan összeállítású hegedűlakkot talált föl, a melyik legjobban megközelíti a régi olasz mesterek titkos összeállítású lakkját. Az ő lakkja porrá tört borostyánból

való, a melyet 200—300 fokos hőségben felolvast, azután lenolajat, megfelelő aranyos csillogású színeket és végül még 2—3-féle anyagot kever belé és az így előállított lakkot nemcsak ő használja, de külföldről is igen sok kiváló mester tőle hoztatja.

Legfontosabb a lakkozás megkezdése, mert nem szabad, hogy a lakk a hegedű fájába beszívódjék. A mikor az alapozás, azaz az első bevonás elkészült, csakhamar be is fejezhető a lakkozás úgy, hogy a magától való száradással együtt (a mi legfőbb 2—3 hétig tart) ügyesebb mester 5—6 hét alatt teljesen elkészíti a hegedűt. A lakkozás után még apróbb csiszolás következik olajjal és habkőporral, majd felrakják a hegedűre a négy húr, a lábat, felállítják benne a «elket» és ezzel elkészült a hegedű.

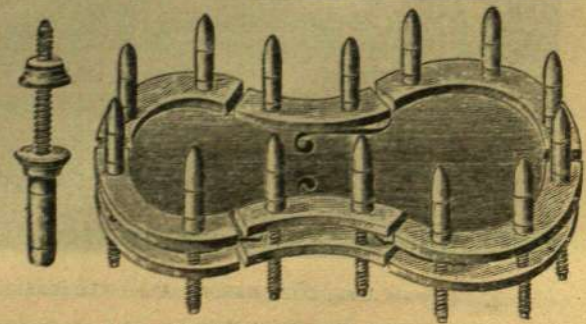
Külön ügyesség és művészet kell a vonó készítéséhez is, a melyet rendszerint rugalmas, de jó ellenállású borszen-fából vagy a braziliai fernambuckfából készítenek.

A legszebb formájú hegedűket, a melyeknek a legkételetesebb hangjuk volt, az olasz Stradivarius készítette. Az ő hegedűinek a domborodása, berakása, sarkai, széleinek finomsága, a szabályosan faragott f-lyukak, a csigák utánozhatatlanok. Ilyen eredeti Stradivarius hegedűnek óriási az értéke.

A külföldön: Bécsben, Párisban, Brüsszelben, Drezdában nagyon megbecsülik a hegedű készítőket és művészeknek tekintik őket, akár a festőket vagy szobrászokat, mint a hogy azok is. Nálunk Magyarországon is akadt a hegedűkészítők közt több híres mester. Ilyen volt Nemessényi Sámuel eperjesi születésű mester, a ki 1881-ben halt meg. Sok hegedűt és violát készített; közöttük több olyat, a melyért 3000 koronát is fizettek. Híressé még a magyarok között a Brandl-, Bergmann-, Engleder-, Ertl-, Hamberger-, Köhler-, Leeb-, Lengyel-, Lemböck-, Pildt-, Ribarits-, Schweizer-, Seizer-, Spiegel-, Szepessy-, Teufelsdorfer-, Thirr-, Wiedenhofer-, Zach- és Ziegel-féle készítmények, a melyekből egy-egy darabért szívesen adnak 800-, 1000—1200 koronát.

Tévesen hiszik sokan azt is, hogy mennél jobban összeragasztott a hegedű: annál jobb és értékebb. Vannak sokan, a kik hegedűiket szándékosan megromlalták és megcsináltatják, csakhogy az a hangszer ócskának lássék. Ez mind haszontalan és ok nélkül való törekvés, mert a valóság az, hogy a tökéletesen ép hegedű lehet csak jó.

Közli: Miklós József

A fedél ráerősítése csavarokkal.

SZIGLIGETI EDE.
A hatvanas évekből való fénykép.

A «SZÖKÖTT KATONA» ELSŐ ELŐADÁSÁRÓL. — A katonafogdóság az I. felvonásban.

Lajos (Szerdahelyi), Korpádiné (Kovácsné), a későben Gergely (Lendvay Márton). — A „Der Ungar“ című lap 1843-iki képmelléklete.

SZIGLIGETI EDE ÜNNEPE.

Irodalmi társaságok, a sajtó, a Nemzeti Színház gyfornia kegyelettel ünnepelték Szigligeti Edét, születése századik évfordulója alkalmából. Legszebben azonban a közönség ünnepelte: a Nemzeti Színház három Szigligeti-estéjén ünnepelő kedvvel és szinte példátlan nagy számmal gyűlt be a színházba, a visszaemlékezés kedves hangulatával fogadta Herceg Ferencz elmes, meleg és izléses ünnepi darabjában a színház művészeinek a drámai műzák nevében kifejezett háláját s kedves érzéssel, tapsra készen hallgatta az író fölelevenített darabjait. S mintegy Szigligeti pályájának jelentősége fejeződött ki ez ünnepi előadásokon: a közönség a két vig darab, a Fenn az erdő, nincsen kas és a Liliomfi előadására tödult tömegesen, míg tragédiájának, a pályája végéről való s azóta mondhatni teljesen elfeledett Valériának előadására már jóval kevesebben gyűltek össze.

A közönség ítélete ugyanaz most is, a mi Szigligeti közvetlen közönsége volt, szinte intuitív módon érezte azt, hogy Szigligeti, mikor a shakespearei tragédia koszorujáért versengett, túlmént ereje határain s csak félmunkát alkotott, a mikor ellenben közelebb maradt a talajhoz, a maga talajához s a mindennapi élet derűs, kedélyes jeleneteit vitte színpadra, akkor teljes erejében, maradandó beesű munkát tudott produkálni. Míg tragédiái közül alig egy-kettő aratot komolyabb sikert a maga idejében s valamennyit elfeledte, irodalomtörténeti emlékké halványította az idők folyása, vigjátékai, bohózatai, népszínművei közül a jobbak már annak idején zajos sikert arattak s ma is élnek, vagy legalább felele-

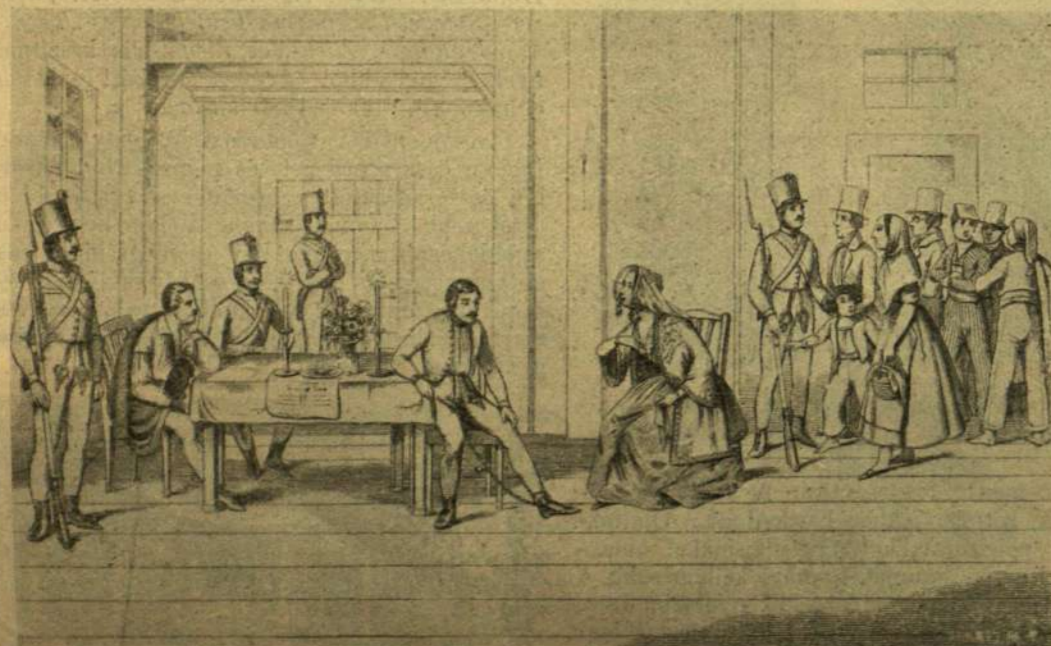
veníthetők a színpadon. A különböző műfajok különböző követelményeket támasztanak az íróval szemben: a nagy tragédia stílusával csak az igazi nagy alkotó, a genie tud megbirkózni, az egyszerűbb polgári vigjáték és bohózat a tehetség térénuma s igazán maradandó értékűt csak az arathat, a ki a maga tehetsége határain belül marad.

Sajnálunk, hogy a Nemzeti Színház nem mutatta be — holott valamiképen könnyen módját ejthette volna — Szigligeti valamelyik népszínművét is, kifejezőeképp annak, hogy a népélet színpadravitele, a népszínmű, Szigligetinek a magyar színpad és az irodalom fejlődésében legfontosabb alkotása. Bármennyire elvesztette aktualitását ma már az a népszínmű, melyet Szigligeti hozott a magyar színpadra, mégis örökre feledhetetlen marad, mert egy olyan vonást vitt két nemzedék életére terjedő időn át a magyar színház életébe, a melyhez hatásra és eredeti, gyökeres izre fogható nem volt sem azelőtt, sem azután.

A mai Nemzeti Színház, úgy látszik, nem vet súlyt Szigligeti pályájának erre a pontjára, mert különben nem sajnálta volna a vesződséget és leküzdhetné volna azokat a nehézségeket, melyekkel a Szökött katoná, vagy a Csikós előadása járt volna.

Általában, ha ma Szigligetiről szólnak, leginkább irodalomtörténeti jelentőségét méltadják, pedig pályája nem ebből a szempontból, nem a magyar drámaidrodalom fejlődése szempontjából legfontosabb, hanem a magyar színpad története szempontjából. Drámaidrodalmunk szempontjából az övénel sokkal fontosabb Katona József pályája, a melyet egyetlen egy tragédia fejez ki, vagy a Vörösmartyé, kinek drámái a színpadon aránylag kevés sikert arat-

tak, — színpadunk szempontjából az övéhez csakis Kisfaludy Károly fontossága mérhető. Míg nálánál nagyobb költőtársai olyan magaslatokra igyekeztek vinni a magyar drámát, a hova az akkori előkészületlen és színházilag kevésbé művelt magyar közönség és fejletlen, vagy jobban mondva: egyenetlen fejlettségű színpadi művészet nem bírta őket követni, addig Kisfaludy és az ő nyomában Szigligeti a színpadból s annak szükségleteiből indultak ki és főtörekvésük a magyar színházi műsor megalkotása volt. Szigligeti a maga példátlan termékenységgel egy emberöltőn át, mondhatni, maga volt a magyar színházi műsor, az akkor divatos, többnyire sekélyes és jelentéktelen külföldi darabokkal szemben ő tartotta fenn a magyar repertoire folytonosságát. Sok siker és számtalán több bukás között — az író pályáján a sikerek számitanak többet, nem a bukások, — de fentartotta a közönségben és az irodalomban a magyar dráma lehetőségében való hitet s ő tartotta nyitva az utat a további fejlődésnek, a mely ma már, ha egyebet nem, egyet mégis elért: hogy a magyar színpadon az eredeti magyar darab lett az uralkodó. Mindig és mindenütt úgy volt, hogy a dráma szorosan belekapcsolódott a színpadba, belőle nőtt ki és terebélyesedett bele az irodalom magasabb szféráiba s a fejlődésnek ez a természetes törvénye érvényesült Szigligetiben is. Színházi ember volt, talán az első igazi, vérbeli színházi ember kulturánkban, meg volt az ösztön-szerű kapcsolata a színpaddal s ez határozta meg írói jellemét is. Ezzel vált a magyar színház egyik megeremtőjévé és fentartó oszlopává s különösen a Nemzeti Színház sohasem fogja leróni, a mivel neki tartozik.

A SZÖKÖTT KATONA ELSŐ ELŐADÁSÁRÓL. — A színlomb az III. felvonásban.

Az asztal végén Miska (Füredi Mihály), szemben vele Gergely (Lendvay Mihály), a későben Montiné (Laborfalvy Rozsa).

Uj eredeti vigatek.
NEMZETI SZÍNHÁZ.
 Post. postékán, december 21-én. (1914) 178 szam

LILIONFI.

Eredet: vigjáték, 3 felvonásban, dekláció és tenorral. Író: Szigligeti. Zenéje szerkesztette Szécsi István.

Korábbi SZENTPÉTERI:

Előszó: ...	1. felvétel: ...	2. felvétel: ...	3. felvétel: ...
...

A művelők szívesen elfogadják a magyar színház előadását: Viki Klára, Ács Rózsa, Ötös Berta, Kati Erzsé, Róza Juli, Mária de Perren.

Helyszíni pénzügyek:
 Helyszíni pénzügyek: ...
 Készenléti díj: ...
 Színház: ...

További jelentőség, a hátrahagyott színpadok alatti színház sárva lesz.

A «LILIONFI» ELSŐ ELŐADÁSÁNAK SZÍNLAPJA.

Egressy Gábor mint Gritti.

Füredi mint Sobri a «Két pisztoly»-ban.

Szigeti József a «Mátyás király lesz» vigjátékban, mint Ujlaki Miklós.

Csillag Teréz (komédia), Blaháné (népszínmű), Márkus Emília (tragédia) Herceg Ferencz ünnepi játékában.

A «Fenn az erdő, nincsen kas» ünnepi előadásáról: Csillag Teréz, Várady Aranka, Tasnády Ilona és Lugosi.

A «Liliomfi» ünnepi előadásáról: Rózsahegy, Nagy Ibolya, Ligeti Juliska és Mészáros.

A «Valéria» ünnepi előadásáról: Ivánfi, Beregi, Hegyesi Mari, Bakó.

ÖRATORION VISEGRÁDON.

Tiboly Kálmán hidegtű-karcsai.

ROZSNYÓI RÉSZLET.

REINHOLD LUBENAU UTAZÁSAI MAGYARORSZÁGON A XVI. SZÁZAD VÉGÉN.

Időről-időre egy-egy elsőrangú fontosságú magyar vagy magyar vonatkozású emlék felfedezésének híre vagy hazakerülése visszatart bennünket attól a hittől, hogy jól ismerjük már a hazai és külföldi gyűjtemények minket érdeklő kincseit, bármennyire átkutatták is már ezeket. Hogy csak például említsék néhányat: nemrég került elő Danzigban a két legrégebb magyar nyelvű nyomtatvány 1527-ből. Augsburgban egyik legrégebb rovásírásos emlékünknél 1515-ből s egy nem kevésbé fontos rovásírásos naptár Bolognában; nem rég halottunk hirt egy idegenből hazakerült gyönyörű Kupecky-képről s becses gazdagodását jelentette Nemzeti Muzzeumunknak az a londoni aukción megvásárolt közjegyzői okmány, melyben Beatrix, Mátyás özvegye, elmondja II. Ulászlóval való házassága történetét.

Ilyen kellemes meglepetéssel szolgált a Königsbergi városi könyvtár kiadványainak legutolsó kötete is, mely a város egy polgára, Reinhold Lubenau, utleírásainak közlését kezdte meg. Königsberg nevét eddig is gyakran emlegettük az ott felfedezett töredékek révén, a melyek második legrégebb összefüggő magyar nyelvemlékünkét őrizték meg, s most Lubenau utleírásainak kézírata csak öregbíti előttünk fontosságát.

Evlia Cselebi a XVII. századi híres török világutazó, a kinek utleírásaiából csak a hazánkra vonatkozó részek több kötetre rugnak, álmában történt véletlen szócsérelvé adja magyarázatát annak, hogyan lett ő világutazó: egyszer álmában «*Sijádát já! rászul Allah!*» (Közbenjárást óh! Allah prófétája) helyett zavarában azt mondta: «*Sziáhát já! rászul Allah!*» (Utazást óh! Allah prófétája); a próféta elmosolyodott s megígérte, hogy világutazó lesz belőle. Lubenau-nál nem kell ilyen természetfölötti magyarázatát keresnünk. Korán került Montanus Jakab, hercegi udvari orvoshoz és gyógyszerészhez, a kinek házában ritkán hiányzott a vendég: az asztalnál sok szó esett utazásokról, uti kalandokról s e csévegek közül a sok országot bejárt, jovialis, kedves házigazda vette ki az oroszlanrészt; a már öregedő orvos nagyon keveset evett s inkább

uti élményei gazdag gyűjteményéből tartotta szíval vendégeit.

A kis Reinhold csupa fül volt ilyenkor, szerényen kérdezősködött is és jól megjegyezté magának mindent. Montanus úr különösen Itáliáról mesélt mindig nagy lelkesedéssel és gyakran emlegette, hogy a ki Itáliát nem látta, semmit sem látott, még ha az egész világot bejárta is. Mindez élénken foglalkoztatta a fiú képzeletét s leghőbb vágya lett, hogy ő is megismerhesse messze földek szépségeit.

15 éves korában bevégezvén iskoláit, hét esztendőig a gyógyszerteráiban inaszkodott, majd Lengyelországba vitték, hogy megtanuljon lengyelül. Krakóból haza megy, de már nincs ott hon maradása, kezébe veszi a vándorbotot 1580 júliusában, bejárja Németország java részét s Pécsen át Pozsonyba kerül.

Pozsonyban egy esztendőt töltött, fél évig Mauritius Györgynél szolgált, fél évig pedig Heinderl Andrásnál, «*de az egyiknél csak annyit láthattam, mint a másikkal — írja — mert a magyarok, éppúgy mint a törökök, nem sokra tartják a gyógyszereket s mindenféle betegségre a fokhagyma az összes orvos-szerük.*»

Pozsonyban élénk élet folyt ekkoriban, Buda török kézen lévén, ez volt az ország fővárosa, itt lakott a helytartó, itt zajlottak le a fényes koronázási ünnepségek, itt tartották az országgyűléseket. Túlsúlyban a németek voltak, de a magyarok is iparkodtak minél nagyobb szerephez jutni a város vezetésében; a németek azonban féltékenyen őrizték hatalmukat s nemcsak, hogy nem engedtek belőle semmit, hanem teljesen kiszorították a magyarokat a tanácsból. Ezek titkos összejöveteleket tartottak, a hol régi pozíciójuk visszaszerzéséről tanácskoztak, de megjárták, egy ilyen alkalommal rajtuk csaptak s börtönbe hurcolták őket; mikor Lubenau 1582 elején elment Pozsonyból még fogházban ültek.

Még egy eset történt pozsonyi tartózkodása alatt, a mely nagyon felzavarta a város nyugalmát. 1581 nagy hetén az áldozócsütörtöki szertartásokra betévedt két lutheránus pap is, a kik jóízűt nevettek, mikor a helytartó Radácsy István egri püspök, a szokásos lábmossást végezte. A püspök nem vette tréfára a dolgot, elfogatta, bebörtönöztette őket, de a kalaposok,

a kik nagyszámmal voltak Pozsonyban s mint Lubenau írja, a kis magyar kalapokat — Maierken genandt (Magyarka) — gyártották. Kiszabadították a két papot. Másnap persze nagy házkutatás a lutheránusoknál, s a kalaposoknál elő is kerültek a szökevények. A püspök kivittette a Dunára s megfenyegette őket, hogy a vízbe fojtatja, ha nem térnek át, a fiatalabbik engedett, de az öregebbik nem; a büntetése ennek az lett, hogy a hajdúk úgy megbotozták, hogy félholtan szedték fel az irtalmas polgárok s gondoskodtak gyógyításáról.

A város körül nagyon sok szőlő van — írja — s ebből élnek meg legtöbben; reggel kimennek kapájukkal a szőlőbe s ott töltik el az egész napot. Ha nincs pénzük, kiakasztanak a ház elé egy golyót, kimernek egy hordó bort s egyik szomszéd segít a másiknak ezt elfogyasztani. De a ki teheti, feküdni hagyja a borát, évenként megjönnek az augsburgi borkereskedők s megveszik.

Mikor az 1582-iki országgyűlésre lejött Rudolf is, Lubenau az udvari patikában kapott alkalmazást; az udvarral együtt hagyta oda Pozsonyt, február végén ment az augsburgi birodalmi gyűlésre, majd innét Bécsbe. 1583-ban azonban megvált ez állásától, bejárta Németországot s 1586-ban haza került ismét Königsbergbe.

De nem sokáig maradt otthon; az Olaszország után való vágy, a melyet Montanus gyűjtött fel benne, most, hogy már megfordult idegenben, s megízlelte az utazás gyönyöreit, csak erősebben lángolt fel benne. Rigába, Vlnába, majd Bécsbe megy, a hova 1587 elején érkezett meg, ép akkor, a mikor dr. Petz Bertalan császári követ nagyban készülődött már konstantinápolyi útjára. A követ meghívta őt kíséretébe, s miután megegyeztek, őt is magyar ruhába öltöztették, mint a többi szolgákat, s február 12-én nagy ünneplés után elindultak hosszú útjukra.

A követtség 45 tagból állt, a melyhez 26 kocsis és lovászyerek csatlakozott. Volt köztük: pap, orvos, gyógyszerész, szakács, kovács, szabó, borbély, ötvös, tolmács; a magyarok ezek voltak: Gábor János íródeák, Szabó Balázs, szabó, Horváti Péter tolmács és furir, Walthauer Grave Pozsonyból, trombitás, organista, zeneszerző, a ki művésze volt valamennyi

hangszernek, Szigeti Márton istállószolga és Tót János. A legdiszesebb hajó, mely a követet vitte s három szobából állt, a császár számára készült; ezen őrizték a szultánnak szánt gazdag ajándékokat is; 10 hordóban 74,000 ezüst tallért, néhány láda gyönyörű órát és ezüst holmit. A második az udvarmester hajója volt, a harmadik a szakács-hajó, a negyedik és ötödik a kocsiakat és lovakat vitte.

A lassú, sokszor megszakított hajót alatt bőven volt alkalma alaposan megnézni mindent, jegyzeteket készített magának s vázlatokat és ezek alapján írta meg öregkorában utleírásait. A hajón vig élet volt, szólt a zene, énekelték, olvastak és játszottak. Esténként kikötöttek s úgy töltötték el az éjet, étkezéseknél pedig kikötött a szakács-hajó is s úgy látták el őket.

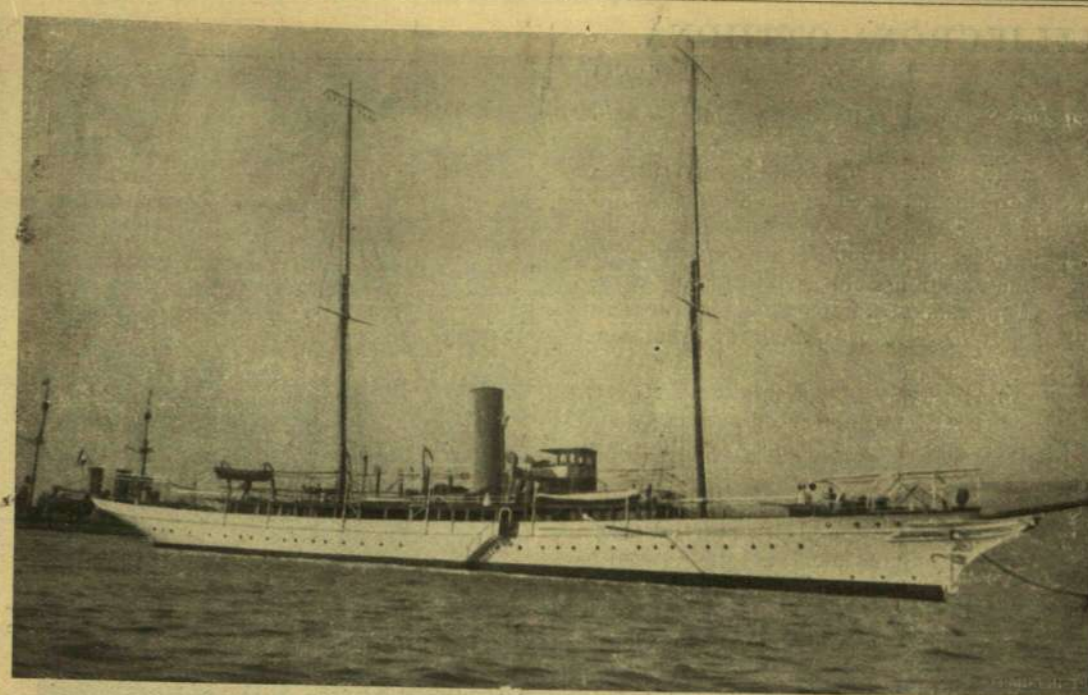
Február 13-án reggel indultak el Fischamendből. Pozsonyban ebédelték és Somorján aludtak. A Csallóköz gazdsága bálmalatba ejtette őket, a mely bőven termett gabonát, a hol a legszebb vizákat fogták s a honnan sok ezer nagy szarvú ökröt hajtottak évenként Regensburgba, Augsburgba és Nürnbergbe.

A következő állomás Komárom volt, a hol a naszádok, kis hadihajók, üdvölvésekkal fogadták őket. Alaposan bejárták, megnézték a várat, az erős bástyákat, az óra-tornyot, a nagy hadiszertárat és a puskapormalmot. 22 naszád kíséretében, üdvölvések közt indultak el innen s ezután már hódoltsági területen folytatták útjukat. Fél mérföldnyi út után az esztergomi törökök küldöttsége várt rájuk 10 hadihajóval, a kiket jól megvendégeltek. A jó török urak olyan mohón estek neki a finom vörös bornak, hogy sokan megrészegedtek közülük. Ott elbűcsűztak a komáromiaktól s a törökök kíséretében érkeztek meg két óra tájt Esztergomba.

Az esztergomi szandzsák bég szívesen fogadta őket s a következő ajándékokat küldte a követnek: Egy kocsiakománny szénát és zabot, egy ökröt, tíz bárányt, 30 tyukot, 4 pár galambot, egy nagy vizát, zsirt, egy nyolcz akós hordó tokaji bort, egy tál szép almát, gyertyát, kenyert. A követ e figyelmet egy aranyozott ezüst kancsóval, aranyozott kettős ládikával s 500 tallérral viszonozta. A bég engedelmeivel megnézték a várost s a várat, a hol az érsek lakott s részletesen leírja a gyönyörű termeket, festményeket, kápolnákat, sir-emlékeket. Este volt már, mire mindent bejártak s fáradtan tért nyugovóra, de nem tudott aludni, mert a kénese forrasoktól télen is meleg vízben olyan zajt csaptak a békák, mint nyár közepén.

19-én reggel tovább indultak, elhaladtak Nagymaros mellett, s a festői visegrádi romoknál kiszálltak, hogy jól megnézhessék ezeket. Ebéd után ismét hajóra szálltak s délután négy óra felé érték Budára.

Három nagy fejezetet szentel Buda és Pest leírásának s annyi sok érdekes dolgot mond el, hogy alig lehet kiválasztani, mit is hagy-

A «TAURUS» HADI HAJÓ, MELYEN I. VILMOS ALBÁN KIRÁLY (WIED HERCZEG) ÚJ ORSZÁGÁBA INDULT.

tunk el. Az természetes, hogy első pillantásra jeltűnt neki a törökök hanyagsága, a kik nem építenek, nem hoznak helyre semmit, de még a piszkos, elhanyagolt állapotban is meglátta, milyen fényes és gazdag lehetett egykor. A fűrdők s a templomokkal tördölköztek csak a törökök s ezek fényesek is voltak. Budán a felső város hosszú és keskeny — írja — s csak két vagy három előkelőbb utcája van, az egyikben csupa zsidó lakik, a másikban keresztények s csak kevés török, mert ők inkább lent telepedtek meg a dunánál, a mely nagyobb mint a felső város s ott volt a basa s az előkelők lakása is. A várbán levő egyik keresztény templomot malomnak használták, a másikat pedig a közepén elválasztva közösen bírták a katolikusok s a kálvinisták és ariánusok; ez nem is volt olyan ritkaság akkoriban nálunk, így volt az Tolján, Kecskeháza, Kőrösön, Pécsen és Szegeden is.

Különösen Mátyás király híres könyvtára érdekelté Budán, mert már Bécsben látott belőle két darabot, a melyet állítólag Ferdinánd vitt oda. Felsétált a várba, a mely siralmas állapotban volt, de régi fényét elárulták még a czimerekkal díszített vörös márvány ajtók és ablakok, egy-két épen maradt terem faragot s festett mennyezete. A könyvtárteremben a földön heverték rakásra bányva a könyvek, s egy öreg török vigyázott rájuk.

A hetven hajóból álló hajóhídon átsétáltak Pestre is, a hol rendesebb épületeket találtak, mert ott laktak az előkelőbb kereskedők; mindent lehetett itt kapni — írja — a mit csak akart az ember: főleg pedig szöveteket, arany és selymárukat. A pesti lutheránus pap ké-

résére meglátogatták az ő templomát is s utána a házába mentek, a hol meglelték Pest város bírája is, s az oda gyűlt pestiek kitűnő magyar borral vendégelték meg őket.

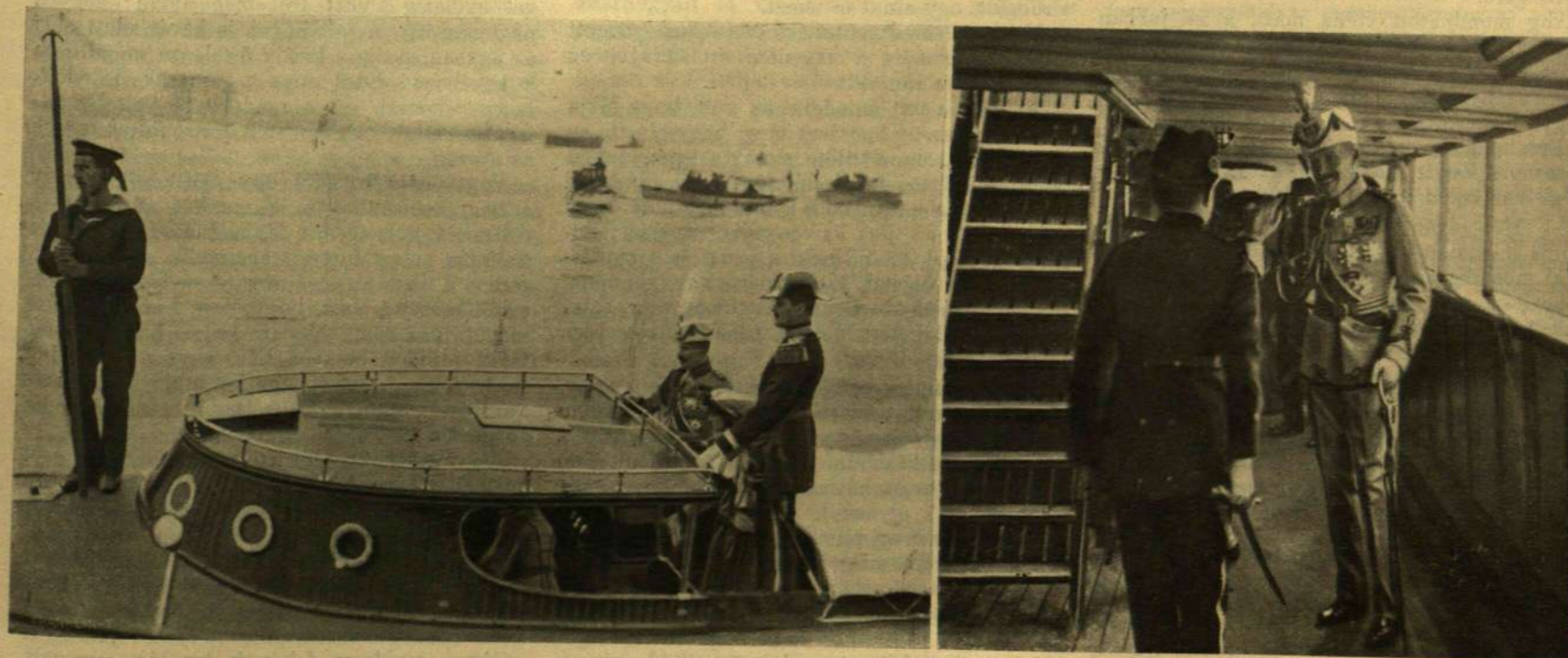
24-én elbűcsűzött Petz a basától, hajóra ültek s folytatták útjukat. Ráczkevényben aludtak, másnap pedig Tolján, a hol a Württembergi származású pap vendégei voltak. Gyönyörű vidéken vezetett az útjuk tovább, a melynek szépségéről és gazdságáról nagy elragadtatással ír Lubenau. Belgrádba márczius elsején érkeztek meg.

Nem követjük tovább Lubenau útjában, csak röviden megemlítsük, hogy másfélvi Konstantinápolyi tartózkodás után nagy hajóutat tett meg a Földközi tengeren, bejárta Kisázsia, Görögországot s a szigeteket, megfordult Afrikában s eljutott arra a földre is, a mely gyermekora óta foglalkoztatta képzeletét, Olaszországba.

Három évi távollét után 1589 októberében jutott csak megint haza Königsbergbe. Ekkor azonban már végleg meglepedett ott, mert nyugalomra vágott. A világlátott, nagy tudású Lubenaut megbecsülték polgártársai, meghívták a tanácsba s boldogan élt nagy családjában körében szép kort érve meg. 1628-ban, három évvel halála előtt, 72 éves korában kezdte meg bőséges úti jegyzetei alapján megírni memoárjait s e késői vállalkozását be is tudta fejezni.

Durum patientia frangit, — ezt írta kézírata czimlapjára, s nagy hálaára kötelezett minket is emléke iránt, hogy nagy türelmével gazdag élete bő gyümölcseiből ily sokat juttatott nekünk is.

Dr. Holub József.

WIED HERCZEG, AZ ÚJ ALBÁN KIRÁLY NEJÉVEL MOTOROS CSÓNAKON A «TAURUS»-BA INDUL A TRIESTI KIKÖTŐBEN.

A «TAURUS» PARANCSNOKA FOGADJA AZ ÚJ ALBÁN KIRÁLYT A HAJÓ FÖDÉLZETÉN.

LILJECRONA OTTHONA.

Regény. (Folytatás.)

Irtta Lagerlöf Selma. — Svéd eredetiből fordította L. B.

Mikor a könnyek előtörték, akkor igen nyomorultul érezte magát. Haj, haj, most majd kigúnyolja ezért a nagynéni, a ki nincsen jó szívvél iránta! Ha legalább csak néhány könnyecsepp volna, azt hamar felszáradhatna. De nem, valósággal pataként ömlött végig az arcán és toroka úgy összeszorult, hogy egy szót sem tudott kinyögni.

Nagyon restelkedett maga miatt. Azért sirt, mert sírni kezdett és tudja az ember, hogy ha már itt tart, akkor alig akar vége lenni a sírásnak.

Először ki akart rohanni és haza menni. Az ajtóhoz is indult, de mire odaért, annyira megértlenedett, hogy térdei megsuklottak. Az ajtó mellett volt egy alacsony pad, ide ült le.

Világosan elképzelte magában, hogy mit gondolhat most felőle a nagynéni, hogy idejön, sír és zavarja őt a mosásában. De ő nem is látzott olyan nyugtalan. Abahagyta ugyan a mosást, de azért néhány kanál forró vizet öntött a dézsába, rakott a tűzre és úgy jött aztán hozzá.

— Na csak ne ijedj meg annyira — mondotta. — Talán még sem vagyok olyan veszedelmes, a milyennek látszom.

De ha azt gondolta, hogy ezzel majd csillapítja a papkisasszony sírását, úgy csalódott. Annak oly mély és bő volt a bánatforrása, a melyből eredt, hogy ha egyszer megindult, úgy órákig nem fog megállni.

A papkisasszony nem birt felelni, bár tudta, hogy a nagynéni türelmetlen lesz, mert utána kell néznie a mosásnak. De a nagynéni odafordult egyszerűen Csöppséghez, a ki egész idő alatt ott állott és most nagyon megijedt és az egyik kezét simogatta.

— Te talán megmondhatod, hogy miért sír? Csak nem vette annyira a lelkére, hogy nem volt időm tisztességesen időközölni?

Valami olyan volt a hangjában, mintha föl akarna kaczagni és ezt Csöppség is észrevette, mert nem tudott tovább uralkodni magán.

— Hogyne sírna, mikor így bánik velem? Ide jön az édes anyja testvérjéhez, hogy segítséget kérjen és még egy barátságos szót sem szólnak hozzá!

Hiába igyekezett a papkisasszony befogni a Csöppség száját, nem segített, mert Csöppség nem tudta túrni, hogy Maja Liza kisasszony sír, hanem teljesen átengedte magát annak a reménytelen viharhangulatnak.

Úgy látszott, a nagynéni nem haragudott meg Csöppségre és elkezdett tájnyelven szólni, mert a mit eddig mondott, azt oly lassan és meggondolva mondta.

Ugyan mi az, a miben megsegíthetné Maja Lizát? Hiszen olyan jó dolga van Lövdalában, hogy nem szorul egy szegény parasztasszony segítségére.

Alig mondhatott volna mást, a mi jobban fölingerezhette Csöppséget. «Na kend is olyan szövesű, mint a mostoha anyja — mondta. — De hát mást akarok mondani, azért jött ő ide, hogy megkérje...»

Erre már oly erővel rántotta meg a papkisasszony a karját, hogy elhallgatott. De a nagynéni nem sokat törődött a félbeszakitással.

— Hát olyan nehéz most Maja Lizának, mióta mostohát kapott? Mondják ugyan, hogy a ki mostoha anyát kap, annak az apja is mostoha lesz, de ez még sem történt meg vele. Az lehetetlen, hogy meg ne kapná azt, a mit kíván?

Hiába integetett a papkisasszony Csöppség felé, nem használt semmit, mikor maga a nagynéni biztatta.

— Hiszen a néni is megláthatná rajta, — mondta Csöppség — ha szeme lenne hozzá. A ruhája nem jobb az enyémnél és már csak csont és bőr. Azt mondják a vér sűrűbb a viznél, de bizonyára nem nála. Persze senki sem törődik azzal, ha majd a mostoha halálra kinozza.

Rettenő kínos volt ez a papkisasszonyra nézve. Baj volt, hogy nem tudott sírásán uralkodni és még nagyobb baj, hogy a nagynéni mindent kicsalogatott Csöppségből. Ki tudja,

Grucis Mihály most elhunyt károlyvárosi gör. k. szerb püspök, a karlócazi metropolita helyettese.

hogy fogja ezt föl a nagynéni? Talán igazán haragszik a hugará és örül, hogy ezeket hallja.

Nem tudta tovább kiállni. Föállt és az ajtóhoz támolygott. De a mikor meg akarta nyomni a kilincset, egyszerre megbénuult. Nem tudta kinyitni, nekidőlt és egyszerre összeesett és elterült a földön...

Midőn magához tért, ott feküdt az ágyban, abban a kékstráfos szőnyegű szobában. Olyan puha párnán pihent és oly finom takaró alatt, a milyent aligha lehet Lövdalában találni. Az ágy előtt asztalka állott, az asztalon kendővel letakart tál.

Tényleg éhes volt, feltakarta hát a tálat. De ime nem volt benne semmi ennyivaló, hanem csak egy nagy fényes ezüsttálér.

Először nem értette az összefüggést, de aztán kitalálta. Nagynéni kicsalogatta Csöppségből az igazságot. Annyira örült és annyira meghatotta a dolog, hogy ismét sírni kezdett, és sírásközben elszunnyadt.

Egyhuzamban aludt, míg a falióra a nagy-szobában hármát ütött. Midőn fölébredt, a tálér már eltűnt, de helyében rakva volt az asztal minden jóval. Először megijedt, hogy nincs meg a tálér, de aztán meggondolta, hogy biztosan jó kezekben van, megnyugodott és hozzálátott a falatozásokhoz.

Midőn jóllakott, ismét elérzékenyült ennyi jószágolt és megegyeszer elkezdett sírni. A mint sírdögült, úgy aludt el ismét.

Mikor fölébredt, sötét este volt. Tűz lobogott a kandallóban és a nagynéni ott üldögélt az ágya előtt és ránézett.

Az első, a mit mondott, az volt, hogy Maja Liza kisasszony bocássá meg, hogy elvette az ezüsttálér, de elküldte annak a legénynek, a ki kölcsönözte. Épen délután ment egy koesi Henriksbergbe és majd a kocsis megtudja, hogy melyik kovács járt karácsonykor szénáért Lobyban. Majd átadja neki a pénzt és a papkisasszony üdvözlését. A nagynéni úgy gondolta, ez lesz a legjobb. Lent Svartsjöből már bajosan küldhetett volna valakit Maja Liza Henriksbergbe.

Újból annyira elérzékenyült a papkisasszony, hogy válaszolni sem tudott. De a nagynéni nem hagyta, hogy ismét sírásba fogjon, hanem e helyett kérdezősködni kezdett Lövdaláról. Nem említette a mostohát vagy más szomorú dolgot, hanem csak olyasmit, a mi el nem keseríti. Hogy van a nagymama? Most is olyan rendez a szobácskája mint azelőtt? Mi van Gammal-Bengtával a bérésházban? Olyan piszkos most is mint azelőtt? Hát a fülesbaglyok ott fészkelnek még a padláson? Nem hagyták el a rigók a fenyveket Vilarstennél és fityülnék még esténként? Lesz-e gyöngyvirág az idén a kis nyírfaerdőben a kert háta mögött? És az új

épület, a mit már Maja Liza apja csináltatott, hasonlít a régihez? Vannak még juhok az ócska akolban?

A papkisasszony csak csodálkozott, mikor ezeket hallotta. Semmi sem volt hátra, a miről a nagynéni nem kérdezősködött volna.

Végül magáról beszélt egy kicsit.

— Mondom neked, hogy az első időben annyiszor mentem haza Lövdalába, a hányszor csak tehettem. Láttam ugyan, hogy a svanskogiaknak ez nem nagyon tetszik, de mégis mentem, mert vágyódtam haza. Olyan nehéz volt kezdetben. Mint tudhatod, nem volt könnyű dolgom. Az anyósom ép olyan volt, mint a mostohád veled szemben. De azután még más is nehezen ment. Nem voltunk olyan jó barátok, mint később lettünk és ez volt a legúgyosabb.

— Így észrevettem egyszer, midőn Lövdalában voltam, hogy nehezemre esett ide visszajönni. Végre is megfogadtam, hogy tisztába kell jönnöm magammal, hogy mit is akarok. Ezt a helyet választottam otthonomnak, itt kell tehát élnem és boldogság, hogy a miatt emészem magam, a mit elhagytam. Elhatároztam tehát: soha többé nem megyek Lövdalába és nem is törődöm a lövdalaiakkal. Szakitani akartam a multtal. És ez volt a helyes. Magam lassanként megnyugodtam és mások is megváltoztak irányomban, midőn látták, hogy komolyan velük akarok tartani.

— Gondolhatod, hogy mennyire szemmel tartottak, midőn ti jöttetek látogatába. De látták és megértették, hogy mindent elkövetek, hogy számotokra idegen legyek.

— Bizony így építettem föl egy erős falat köztém és köztetek és azt hittem, hogy semmi a világon nem képes azt ledönteni. Nem számítottam ugyanis arra, hogy majd jön hozzám Lövdalából egy papkisasszony, sápadt és gyöngéd, a milyen én voltam az ő idejében és segítséget kér tőlem. Látod, ez megtörté minden erőszámitésemet.

— De ne gondold, hogy e miatt valami kelemetlenségem lesz itthon. Tudod mit csináltam, míg aludtál? Megfogtam az öregemet az ujjasánál és odahúztam az ajtóhoz, hogy nézen csak meg. És aztán elbeszéltem neki, hogy mi történt és megkérdeztem, hogy nincs-e ellenére, ha segíték rajtad. És tudod, hogy mit felelt! «Ó, a ki most ott fekszik, úgy hasonlít rád, olyan mint te voltál, mikor először jöttél hozzám, így hát, a ki nem segít rajta és nem áll melléje, annak velem gyűlik meg a baja!»

A finn-lelkész.

Mintha az egész varázslat volna. Maja Liza kénytelen volt édes anyára gondolni. Az egész reggel csak ő járt az esziben, pedig tudta, hogy most serényen mártogatta a gyertyát Lövdalában, mégis valahányszor csak nyílt az ajtó, összeresztett, mert félt, hátha édes anyja jön be megnézni, hogy mily rosszul viselkedik.

Istenem, ha édes anyja megládná, hogy reggel nyolozik aludt! Hát még aztán: hogy a nagynéni oly jó volt hozzá és kávé adott neki az ágyban, pedig a király ő felsége megtiltotta a kávéivást! Édes anyja ugyancsak örködött, hogy betartsák ezt a rendeletet! Annyira fölizzagta, hogy még most is piros foltok égnek az arcán.

Vagy pedig, ha édes anyja látta volna, hogy a nagynéni otthagya a munkát és odaült a padra és beszélgetett Maja Lizával! Vagy ha hallotta volna, hogyan kacagott a nagynéni, mikor a huga az édes anyáról és különféle tetteiről beszélt! Most, hogy Maja Liza kipihente magát, már nem volt síró kedve, hanem tréfát üzött minden bajából. Édes anyja azt remélte, hogy a nagynéni ép úgy fog majd Maja Lizával banni, mint ő. Nagy lesz a bosszúsága, ha megtudja, mennyire csalódott.

De nem nagy baj lett volna, ha most lepi meg édes anyja Maja Lizát, midőn egyedül van a nagynénnel. Ha később jött volna, akkor rosszabbul végződhetett volna.

Délelőtt egy utas fordult be a vendéglőbe. Maja Liza az ablakhoz sietett és látta, hogy egy szép, magas férfi szállt ki a kicsiny, zöld szánkóból. Háziszővesű ruha volt rajta, egész világos, majdnem fehér és bundája sem volt, de abból a könnyedségből, melylyel a fogadónak kezét nyújtott, látszott, hogy úrféle.

A nagynéni annyira megszokta az utasokat, hogy nem volt kíváncsi és ki sem nézett. Maja Lizának kellett kérnie, hogy forduljon csak az ablak felé és mondja meg, hogy ki az a szép férfi.

Olyan boldog volt, hogy a nagynéni fölvilágosítást adhatott. Az, a ki ott kint áll, az bizony a pap Finnerudból, Liljecrona lelkész.

Csak édes anyja látta volna, hogyan rezzenett össze Maja Liza, midőn meghallotta az idegen nevet. A nagynéni is észrevette és kíváncsi lett, de nem baj, mert ő az volt, a kinek Maja Liza szívesen elbeszélte, mi volt az álomkalácsal és az álommal. Bizony ezt a históriát bajosan beszélhette volna el édes anyának. Csak megvetőleg rándította meg a vállát.

A nagynéni azonban komolyan fogta fel a dolgot. «Bizony az nem is volna olyan rossz, ha megkaphatnád — mondotta. — Nemcsak azért mert szép, hanem mert talpig becsületes fickó.»

Maja Liza nagyot nézett. Csak nem gondolja a nagynéni, hogy férjhez menjen a finnerudi paphoz? hiszen az oly messze van fent északra, messzebb mint Västmarken. És ott csak finnek laknak, a kik néhány száz éve költöztek oda és nem tudnak svédül. Maja Lizának ép oly idegen Finnerud, mintha csak Lappországból feküdnék.

A nagynéni azonban megnyugtatta. Ne gondolja, hogy Finnerudban kéne laknia. Liljecrona tizenegy évig volt ott lelkész, most azonban valószínűleg elmegy és Sjöskogában lesz a pap.

Most már megértette Maja Liza, miért lett a nagynéni egyszerre olyan fürge. Mint papnak a lánya jól tudta, hogy Sjöskoga volt a legjobb paróchia az egész kerületben.

Maja Liza azonban nem sokat törődött sem Finneruddal, sem pedig Sjöskogával. Az ő férje már csak svartsjöi pap lesz és ott fog lakni Lövdalában.

Igen, most így beszélsz, de ha majd eljön az igazi, én fogsz te se a község, se a kerület után kérdezősködni.

A nagynéni olyan komolyan beszélt, hogy erre Maja Liza ismét az ablakhoz fordult és kinézett. Igazán szép volt a lelkész magas termetével és villogó kék szemével. Erős, tiszta hangja volt, hogy egészen behallatszott. A vendéglős mosolygós képpel hallgatta, míg az istállóból és csürből előjöttek a legények, hogy kifogják a lovat.

Látod, hogy szaladnak minden oldalról. Látszik, hogy a finnerudi lelkész érkezett meg. Mindenki szereti. Reméljük, hogy nem utazik tovább azonnal, hanem itt marad egy darabig, hogy szólhass egy pár szót vele.

Alig fejezte be a nagynéni, máris fölnyitott az ajtó és belépett maga a lelkész.

Megállt a küszöbön és azt mondta, hogy bár a vendéglős kérte, hogy menjen be az úri szobába, de ő nem akart ott egyedül üldögélni. Kérte Margreta néni, hogy nincs-e ellenére, ha bejön hozzá a nagyszobába? Talán nagyon is soká kell majd várakoznia a vendéglőben. Ugyanis az öccse, a ki felügyelő Henriksbergben, úgy üzent meg, hogy itt találkoznak, de még nem jött el. Nem tudja, mi történhetett, mert későn éjjel kapta meg az üzenetet és reggel azonnal útra kelt. A felügyelőnek tulajdonképen előbb kellett volna megérkeznie.

A szavak csak úgy ömlöttek egymás után. A nagynéni elébe ment, hogy köszöntse, Maja Liza pedig érezte, hogy ő ép úgy el van tőle ragadtatva, mint a többiek. Végre a nagynéni is szóhoz jutott és azt mondta, hogy a meddig tetszik, addig maradhat náluk. Most már úgy-úgy néz rá, mint valami szép bábra. Talán észbe sem jutott, hogy ez a bábu tud ám érezni és gondolkodni.

Midőn beszédbé kezdett a nagynénnel, leült a nagy asztal mellé, háttal a papkisasszonynak. Most már azt hitte, hogy végkép kiröppent a fejéből. De egyszerre csak megfordult a széken és ránézett.

Na, legelőbb is meg akarja kérdezni Margreta néni, hogy tudja-e mennyi gondja volt a finnek között, mikor odakerült. Tudja meg, hogy mikor legelőször prédikált a finnerudi kápolnában, a finn asszonyok és vének azt kérlelték egymás között, hogy ugyan mit követhetett el, hogy ide küldték?

A nagynéni elmondta, hogy kicsoda, de ő azért nem változtatta meg a viselkedését.

LEERESZKEDÉS REPÜLŐGÉPRŐL. EJTŐ-ERNYŐVEL.

A biztonsági készülékek mostani nemzetközi versenyén feltűnt a koncentrikus gyűrűkből álló, vászonnal borított ejtő-ernyő, a melylyel Jean Orns Párisban, 300 méter magasságban a repülőgépből kigurva, 39 másodperc alatt sikerrel leszállott.

Igen, rögtön gondolhatta, hogy egy a szép lövdalai papkisasszonyok közül. Milyen jó, hogy végre megismerhette. Hányszor kérte már Margreta néni, hogy ismeresse meg a hugarát, mert szerette volna megtudni, hogy igaz-e az, a mit a nép beszél!

Maja Liza most már igazán megijedt. De most már nem volt mást tenni, mint ülni és hallgatni. Édes anyja... az igaz! Édes anyja nem jöhet, mert gyertyát márt Lövdalában.

A nagynéni észrevette, hogy mennyire megretent. Megpróbálta, hogy elterelje tekintetét Maja Lizáról.

Csak nem akar lemondani Sjöskogáról? kérdezte. Hiszen örüljön, hogy ilyen fiatalon ilyen nagy paróchiát kapott. Jól hallotta, hogy csak az öreg papok kapnak ilyen zsiros falatot.

Rántott egyet a vállán. Sohasem gondolt ő erre, hogy idejön. A sors nagyon is kegyes volt hozzá. Jó volt neki ott, a hol eddig.

De hát akkor miért kérte?

Hja, a rokonok rábeszéltek.

Erre aztán úgy elfelejtette Maja Lizát, mintha sohasem látta volna. Most csak magára gondolt, miközben összeráncolt homlokkal és nyugtalan léptekkel járt föl-alá. A homlokára csüngő hosszú hajfirtót megfogta az egyik kezével és a magasa simította, hogy aztán ismét lehulljon. Úgy látszik nem sokat törődött a külsejével, mégis el kellett ismernie, hogy szép volt akárhogyan is viselkedett. Végre megállt a nagynéni előtt és kérte, hogy adna neki tanácsot. Ő már annyit gondolt jobbra-balra, hogy igazán nem tudja, mihez fogjon.

Erre föllépett Maja Liza. Úgy gondolta, hogy nem maradhat itt hogy kihallgassa az ő titkait. De úgy látszik, neki még hátul is volt szeme. Azonnal észrevette, hogy megmozdult és kérte, hogy csak maradjon. Olyan öröme van, ha valami szépre tekinthet.

Lám, most már annyira megszokta, hogy még csak el sem pirult! De hát nem is volt érdemes azért zavarba jönni. Látta, hogy ő úgy néz rá, mint valami szép bábra. Talán észbe sem jutott, hogy ez a bábu tud ám érezni és gondolkodni.

Midőn beszédbé kezdett a nagynénnel, leült a nagy asztal mellé, háttal a papkisasszonynak. Most már azt hitte, hogy végkép kiröppent a fejéből. De egyszerre csak megfordult a széken és ránézett.

Na, legelőbb is meg akarja kérdezni Margreta néni, hogy tudja-e mennyi gondja volt a finnek között, mikor odakerült. Tudja meg, hogy mikor legelőször prédikált a finnerudi kápolnában, a finn asszonyok és vének azt kérlelték egymás között, hogy ugyan mit követhetett el, hogy ide küldték?

(Folytatása következik.)

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A nagy nő. A kit érdekel, hogy miképen küzd egy író a maga mondanivalójával, hogy birkózik vele, a mig meg tudja fogni és formába gyömöszölni, hogy gyári le néha az író a mondanivalót, néha a mondanivaló az író, — az olvassa el Szerderkényi Anna új regényét. Egy régi történetnek akar új jelentőséget és új értelmezést adni: egy szegény leány történetét mondja el, a ki nevelőnek kerül egy vidéki földesúr házához, beleszeret a háziasszony unokáécskéba, magára vonja egy vendégségben ott járó miniszter tetszését s a miniszter szeretőjének féltékenységét, kevés híján eszköze lesz e gonosz asszony aljas tervének, szeretője a miniszternek, de tiszta lelke és szerelme végül is visszaragadja az örvény széléről. Így száraz kivonatban ez konvencionálisan szentimentális történetnek látszik, de a regényben elevenebb lesz az álta a sok mondanivaló által, a mit az író belezsúfol s koronkint, egy-egy képből vagy jelenetben az átél valóság benyomását teszi. Legtöbb biztossággal az eleje van rajzolva, a vidéki földesúri ház élete, asszonyának zárkózott, hideg, csak az anyai szeretetben és aggodalomban felolduló elfordulása mindattól a sok csunya dologtól, a mi körülötte folyik, urának s duhaj társainak larmás, boros, vesztét érző mulatozása. A vonalak itt sem biztosak és egyenletesek, konvencionális vonások, elrajzolások elegyednek a frissen, hirtelenül és elevenen odavetett képekbe, de a legtöbb jelenetnek van levegője és mozgása s van bennük valami, a mi különösen érdekes: úgy hatnak, mint a lélekbe visszaidézett emlékek, azokkal az elemekkel, a melyek megragadtak az emlékezetben, egyes pontjában erősen megvilágítva, másutt homályban maradván, már a hogy az emlékezetben pontosabban lerögződtek vagy elhomályosodtak. Ha az író megmaradt volna az emlék-képek hü reprodukálásánál, biztosabb és elevenebb lett volna a rajza, — a hol beleviszi a dolgokba a maga tudatosságát, többnyire eltakarja vele a rajzolt dolgok igazi valóját. A regény második fele lankább az elsőnél, komponálásában nincs szervezés, az egyes jelenetek szerkesztésüknek, nem állnak össze egységes képpé, az alakok időnként nagyon is papiros-alakokká lesznek, minduntalan elrejtőzik igazi valójuk, nem tudnak mindig tisztában lenni szándékaikkal. Feltűnő, hogy az író, a ki sokat foglalkozik a szerelem problémájával, nem mindig tudja eltalálni s főleg nem mindig tudja alakjai ajkára adni a szerelem igaz szavait. A könyv részletei többet érnek az egészénél: a regény anyaga nincs egészesébe formálva. Darabjaiban marad s ezek a darabok egymásba zsúfolódnak. Ha azonban a részletek szempontjából nézzük, sok jól megcsinált, érdekes dolog találunk benne, úgy pedig, mint egy írónak erőfeszítése arra, hogy urra legyen saját gondolatai fölött s megragadja a regény formáját, különösen érdekes.

Anatole France. A francia nemzet legnagyobb élő írójáról nagyon sokat olvashattunk, újságcikkeket, néhány nagyobb tanulmányt is, de valamennyi csak egy-egy szempontból szólt róla s összefoglaló és egységes képet nem kaptunk egyikből sem. Ezt akar adni Vör Máttyás egy nagyobb tanulmányában: igyekszik megrajzolni Anatole France

megkülönböztető, ismertető vonásait s felismerhető fővonásait hű arcképet igyekszik rajzolni róla. Érdekesebb és legelőszóbb megfigyélő módon fejtegeti France tárgyaló módját, a hogy alakjait belehelyezi milieujukba és kapcsolatba hozza vele, a hogy önmagát mindig háttérben tartja, hogy az olvasó közvetlen kapcsolatba léphessen az alakokkal, de másfelől a maga érzését és gondolatát bele-rejti egy-egy alakjába. Szól Anatole Francéről mint gondolkodóról, szépségszerető, Renanhoz és Voltaire-hoz való viszonyáról, iróniájáról, állásfoglalásáról a mai kor aktuális politikai és társadalmi problémáival szemben, — szóval a mennyire ily kisebb terjedelmű tanulmányban lehet, igyekszik minden oldalról megvilágítani. A tanulmány élénk, frissen, temperamentummal van írva, írja bővíben van az ötleteknek, gondolatoknak, szereti és jól ismeri, a körül írt s ezért jó bevezetője az olvasónak Anatole France ismeretéből.

Az „Olcsó könyvtár” most megjelent legújabb sorozatában több kiválóan érdekes és becses füzet jelent meg. Közük van Macaulay William Pittől, a nagy angol államférfieről írt tanulmánya, egyike az esszé-irodalom legfinnyesebb remekeinek, Kállay Béni, a feledhetetlen emlékü magyar államférfi fordításában; Gibbon, a hírneves angol történetíró értekezése Konstantinápoly elesteről 1453-ban, melyet dr. Bozók Alajos fordított magyarra; Shakespeare előzőinek, Marlowe-nak II. Edvárd királyról szóló nagy irodalomtörténeti fontosságú tragédiája dr. Róza Deszö és Franklin Benjamin életfilozófiával tele emlékezősége a gazdaságos útjáról dr. báró Láng Mihály fordításában.

Napoleon és a császárság. Napoleon írást, ügy-látszik, mindannyok az érdeklődés minálunk is: néhány év alatt egész kis Napoleon-irodalom keletkezett, a mi viszonyaink szerint persze nem önálló kutatáson alapuló művekből, hanem a külföldi s főleg természetesen a francia óriási Napoleon-irodalom eredményeinek népszerűsítéséből. Most is egyszerre két szokatlanul terjedelmes könyv jelent meg Napoleonnól és koráról. Az egyiket Seress László írta s négy kötetben mondja el Napoleon életét, fényes pályafutását, bukását. A legizgatottabb történelmi pályák egyike gyors, élénk előadásban, a nagyközönség széles rétegeihez mérten bonyolódik le a könyvben, jó források felhasználásával, a kor viszonyairól is élénk képet adva. A másik könyvet Adorján Andor írta s Napoleon életének legfontosabb szakaról, a császárságról szól. Egy francia dolgokban kiválóan tájékozott, újságírói munkában fordulatossá fejtett író friss előadásával van

megírva ez a könyv is. Mindkét munkában számos illusztráció is talál az olvasó.

A „Jó Pajtás”, Sebök Zsigmond és Benedek Elek képes gyermeklapja március 15-iki számába lendületes, hazafias verset írt Endrődi Sándor, Mikszáth Kálmán egy hátramaradt cikke Branyiszkö bevetelét mondja el, Sebök Zsigmond folytatja Az arany cipő, Benedek Elek Oh, szép ifjúságom című regényét, Szemere György elbeszélését írt, Benedek Elek kedves verset a tavaszról, Manno Miltiadesz szép képet rajzolt, Elek nagyapó kis mesét mond el, Bihari Ferenc katonák labdarúgásáról szól, Zsiga bácsi elmond egy kedves mókát. A Kis krónika rovat apróságai, a rejtvények, szerkesztői üzenetek egészítik ki a szám gazdag tartalmát. A „Jó Pajtás”-t a Franklin-Társulat adja ki, előfizetési ára negyedévre 2 korona 50 fillér, fél-évre 5 korona, egész évre 10 korona, egyes szám ára 20 fillér. Mutatványszámot kívánatra ingyen küld a kiadóhivatal (IV. ker., Egyetem-utca 4.).

Új könyvek.
A nagy nő. Regény, írta Szederkéngi Anna. Budapest, Athenaeum.
Anatole France. Irta Vér Mátyás. Budapest, Athenaeum.
Az Olcsó Könyvtár új füzetei: Macaulay William Pitt. Fordította Kállay Béni. — Gibbon: Konstantinápoly eleste 1453-ban. Fordította dr. Bozók Alajos. — II. Edvárd király. Marlowe Kristóf tragédiája. Fordította dr. Róza Deszö. — Franklin Benjamin. A gazdaságos útja. Fordította dr. báró Láng Mihály. Budapest, Franklin-Társulat. Egy-egy szám ára 20 fillér.
Napoleon. Irta Seress László. Négy kötet. Budapest, Singer és Wolfner; ár 20 K.
A császárság. Irta Adorján Andor. Két kötet. Budapest, Singer és Wolfner.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: GRONOVSKY MÁRTON, nyug. államvasúti felügyelő, volt 48-as honvéd, 82 éves korában Budapestben. — KLADLER KÁROLY, Pest vármegye nyug. arvaszéki úlnöke, 85 éves korában Alsóhadason. — CSENEYI VUCHEICH JÓSEF, nyug. máv. segédtitkár, 61 éves korában Csenén. — BÁRÓ CLAUER LAJOS, a szombathelyi közjegyzői kamara elnöke, 77 éves korában Pozsonyban. — WESSEL MÓR, „Az Újság” főpénztárosa, 68 éves korában Budapestben. — ADAMEZ GYULA, uradalmi tisztartó, 67 éves korában. — SZÉKÉR

ENDRE, a Halasi Takarékpénztár ügyvezető igazgatója, 48 éves korában Kiskunhalason. — MISKOLCZY-SIMON MIKLÓS Debreczen szabad királyi város rendőrkapitánya, bejelentési hivatali főnök, ötvennyolc éves korában Debreczenben. — RAKOTYAY GYÖRGY, 55 éves korában Budapestben. — HORVÁTH EMIL, nagykereskedő, földbírtokos, Nyitra-megye törvényhatósági bizottságának tagja, 40 éves korában Vágújhelyen. — NOVACEK VIKTOR, helzingforzi zeneakadémiai tanár, 40 éves korában Temesvároton. — SZENDE LAJOS, a Magyar Általános Köszönbánya Részvénytársulat vezérigazgatója Budapestben. — ZSOLNOVSKY FERENCZ, volt 48-as honvéd őrmester a Nagyszombati Függetlenségi Könyök tagja, 90 éves korában Nagyszombataban. — EGYED FERENCZ, vendéglős, 58 éves korában Hevesen. — CSEJTHEI ÉS JÓKEI BOLOUCZ ENDRE, a Pesti Hazai Takarékpénztár tisztviselője, 24 éves korában Budapestben. — PICHLER GYÖZÖKE, Pichler Lajosnak négy éves fia Budapestben.

Özv. BEHINA ÁGOSTONNÉ, szül. Bárczy Jozefin, 86 éves korában Sátoraljaújhelyen. Dr. Bárczy István polgármester nagynénjét gyászolja az elhunytban. — Özv. SZATHMÁRY KIRÁLY ISTVÁNNÉ, szül. sisári Sisáry Piroska, 79 éves korában Felsőzsován. — CSEHY KRISZTINA, nyug. fővárosi tanítónő, 75 éves korában Budapestben. — Özv. BLASZKOVICS FRIDOLINNÉ, szül. Nákó Alexandrina, 73 éves korában Budapestben. — Özv. KÁRPÁTHY KAMILLNÉ, szül. Hentaller Tekla, 67 éves korában Pusztamonostoron. — HÜTTL PÁLNÉ, szül. Fürst Mária Katalin, 61 éves korában Szentgyörgyön. — CSOMAY IMRENNÉ, szül. Valkovszky Mária, 55 éves korában Szatmárnémetiben. — VÖRÖS SÁROLTA, Vörös Lajosnak, az állami számszék főtitkarszolgálatának leánya Budapestben. — KOLLER KÁROLYNÉ, szül. Schäffer Karola, 36 éves korában Újvidéken. — ALTSTADTER IZIDORNÉ, szül. Maier Kornélia, 35 éves korában Budapestben.

EGYVELEG.

* A könyvság a szinkrepelemzésben sárga vonal gyanánt jelenti. Egy gramm sárga három milliárd része elegendő ahhoz, hogy a szinkrepeben a sárga vonal észrevehető legyen.
* A mit a szem lát, azt mind le lehet fotografálni. Megfordítva azonban nem áll a dolog: t. i. még azt is le lehet fotografálni, a mit a szem nem lát. A legnagyobb távcsővön is csupán a tizenötöd rangú csillagok láthatók meg, míg a fény-

képező lemez felveszi még a tizennyolcad rangú csillagokat is.

A nők ideálja a szép arczsín, az a matt, arisztokratikus teint, amely a valódi szépség esalhatatlan jele. A ráncok, szeplők és piros foltok teljes hiánya; tiszta és sima arczok: ez az eredmény érhető el a Crème Simon és a Simon-féle poudert és szappan együttes használatával. Csak valódit kérjünk.

A tejkurát

a melytől a gyengélkedők és vérszegények annyira irtóznak, „Kufeké” hozzáadásával elviselhetőbbé, sőt kellemessé tehetjük. A „Kufeké” malátára emlékeztető ízével könnyen emészthető és egyszerűen előkészíthető, a melyet a legényesebb beteg is szívesen vesz.

Tavaszi gyermekruhákban a legújabbat és legszébbet a Tulipán Gyermekotthon (IV. Koronaherczeg-utca 8/a.) nyújtja, a hol tetőtől talpig felöltöztetheti minden szülő fiu- vagy leánygyermekét a csecsemőtől kezdve a 18 éves korig. Nagy kérek árjegyék ingyen és bérmentve.

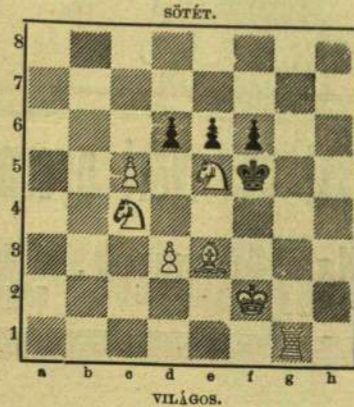
Az utolsó divatújonságot úri és női szöveketekben ismét hozza bámulatos olcsó árért, a régen ismert szöveggyári cég Siegel-Imhof Brünn, az 6 legújabb tavaszi és nyári gyűjteményében. — Magán-személyeknek is a minták, vetélkenyészítés nélkül ingyen és bérmentve küldetnek, miáltal arra alkalom nyujtatik, olcsó pénzért jól és divatosan ruházkodni.

Az Angol-Osztrák Bank főtanácsa f. é. márcziusban megtartott ülésében jóváhagyta az 1913. évi zárszámadásokat, melyek nyereségmennyiségénél 25,083.012.41 koronát (mult évinél 2,907.235.88 koronával több) és az 1912. évi nyereségelőhozat 502.470.03 korona (mult évinél 536.512.21 koronával kevesebb) hozzáadásával összesen 25,585.482.44 koronát mutatnak ki. Az összes terheknek, az alkalmazottaknak és a nyugdíjalapnak juttatott egyszeri jubileumi adományokat beleértve, levonása után az 1913. évi tiszta nyereség 12,525.194.35 korona (mult évinél 862.052.81 koronával több), az 1912. évi előhózzattal együtt pedig 13,027.664.38 korona. A f. évi április 6-ára egybehívott közgyűlésnek az a javaslat fog tételt, hogy osztalékul részvényenként, mint az elmúlt évben, 20 korona fizetessék, hogy fordítassék továbbá a szabályozott igazgatósági jutalékok levonása után fennmaradó összegből 1,000,000 korona (váltózatlan) a rendes tartalékjalap javára; az alkalmazottak nyugdíjalapja javára a 260,869.42 korona alapszabály szerű hozzájáruláson és az egyszeri 200,000 koronás jubileumi adományon kívül, további 200,000 korona (tehát össze-

fen 660,869.42 korona az 1912. évi 415,673 koronával szemben), a közgyűlés szabad rendelkezésére álló rendkívüli tartalékjalap dotálására 2,000,000 korona (mult évinél 1,463,487.79 korona) és végül, hogy a fennmaradó 741,805.34 korona (239,335.31 koronával több mint a mult évben) új számlákra vitessék elő. Az 1913. évi nyereségből eszközölt tartalékolások és a magasabb nyereségelvitelt együttesen 3,239,335.31 koronát tesznek ki (775,847.52 korona). A főtanács egyidejűleg elhatározta, hogy a közgyűléstől felhatalmazást kér az alapított 120,000,000 koronára való felemelésére, a minek keresztülvitele alkalmasnak mutatkozó időpontban szándékolatik.

SAKKJÁTÉK.

2891. számú feladvány Gottschall Hermannról, Lipse.

Világos indul és a harmadik lépésre mattot ad.

A 2888. számú feladvány megfejtése Kubbel A. tól.

Világos. Sötét.	Világos. a. Sötét.
1. V71-h1 --- B4-a1	1. --- Fd2-f4
2. Vh1-h5 + Kg5-h5	2. Vh1-h6 + Kg5-h6
3. Bd7-g7 stb.	3. g3-f4 stb.
b.	c.
1. --- Kg5-f5	1. --- Kg5-f6
2. Vh1-h5 + Ff2-g5	2. Vh1-h5 Kf6-e5
3. Vh5-f7 + stb.	3. Vh5-f7 stb.

Helyesen fejtették meg: Merényi Lajos. — Ludányi Antal. — A „Budapesti Sakk-kör”. — A „Budapesti III. ker. Sakk-kör”. (Budapest). — Németh Péter (Csongor). — Kintz Róbert (Fakert). — Hoffbauer Antal (Lipótvár). — Székely Jenő. — Mészery József. — A „Győri Sakk-kör”. (Győr). — A „Zborói Társaság”. — A „Kálcai Katolikus Kör”. — A „Dunaföldvári Egyenlőségi kör”. — Csolnoki Ist-

ván (Hajdúhadháza). — A „Leibici Gazdasági Kaszinó”. — A „Csengeri Kaszinó”. — Liebel Dávid (Bajmok). — Lusztik János. — Szivák János (Alberti-Ira). Patkó Imre (Talpas). Szántó Izidor és Rónai Ignác (Zombor). — Moinár Henrik (Sopron). — Jánosi István (Annafalva). — Kiss Gábor (Nyír-egyháza). Timár Mihály (Endrőd).

Szerkesztői üzenetek.

Dalokt olvasok. Van egynéhány finom s jól alkalmazott szó a kis versben, a mi rokonszenvet kelt iránta, de mégse egész mű.

A kincs. Történelmi valószínűleg nem elég hiteles, novellának nincs elég érdekes megírva: nem rajzoldnak ki belőle embereket, pedig novellában mégis csak ez a fődolog.

Szeged. Kath. Kör. Ugyanabban a sorrendben írjuk le, a hogy kérdezi: 1. VII. Damjanics-utca 33. 2. Nem tudjuk. 3. Nem tudjuk, ez idő szerint hol lakik. 4. Már rég meghalt. 5. I. Gellért-tér 3. 6. Vagy húsz éve meghalt. 7. II. Bimbó-utca 32. 8. VIII. Sándor-utca 30/a. 9. Vespriém. 10. VII. Vörösmarty-utca 11/a. 11. Nem tudjuk. A hol helynevet nem írunk, természetesen Budapest értendő.

Strófák. Magán-szórakozásnak jó, de a nyilvánosság elé nem való, arra nagyon is kevés a mondani-valója és fogytékos a formakészége.

A szép ismeretlen. Tanács. Igazságtalanság. Frázisok, semmi egyéb.

KÉPTALÁNY.

A „Vasárnapi Ujság” folyó évi 7-ik számában megjelent képtalány megfejtése: Szép szó nyeri meg a szeretetet.

Felolós szerkesztő: Holtsy Pál.

Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Vármegye-u. 11. Kiadó-hivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Schweizer's Selyem házhoz!
Kérjenk mintát a mi újdonságainkból fekete, fehér, vagy színesben: crépon, laposná, chifón, ottoman, massali stb. mousseline 120-cm. széles, méterje K. 1.20-tól kezdve, búrsón ruháknak, és blúzoknak, póló, kabátoknak és köpenyeknek, valamint blúzok varratlan és ruhák valódi svájci himzésel batist, gyapjú, és selyemben.
Mi csak a keskenyebb szálú selyemanyagot árulunk, közvetlenül magánvállalkozásból, kisközlég, és vámmentesen a házhoz. (Dupla levdíj!)
Schweizer és Társa, Luzern U 24 (Strájer)

KALODONT Fog-Krém és szájviz

CHARM-TEA
Biztos szer elhízás ellen!
használat egyszerű és kellemes. Sok ezer esetben nagy sikerrel használták. Egyben Tonikum.
Kövéreknek jóvétemény!!
Reggelként egy csésze 2-3 hónapi használat után biztosítja a sikert.
NICKERL & Co. G. m. b. H.
Központ: Wim-Inzersdorf, Triesterstr. No. 30. — Telefon 9120. 144. sz. katalógus kívánatra ingyen.

CHARM-TEA
Eredeti csomagok egy hónapi használatra a HAT KORONA.
Főraktár Ausztria és Magyarország részére:
Török J. gyógyszerháza. Budapest, VI., Király-u. 12.

Serravallo kina bora vassal
Hygienikus kiállítás 1906. Legmagasabbban kitünt. erősítő szer gyengélkedők, vérszegények és lábadozók számára. Érvagy-gejlesztő, idegerősítő és vérjavító szer. Kitértő. 7000-nél több orvosi vélemény.
I. Serravallo, cs. és kir. udv. szül. Trieste-Barcola.
Vásárolható a gyógyszerárakban feltüntetett árakban kor. 2.00, literes üvegekben kor. 4.00.

Kötörök, sajtolók
homok- és kavicsmosógépek, betonür-lomb- és falazótéglagyártó-gépek, tető-cserépgyártó-gépek, formák: lépcsőfo-kok, csövek, oszlopok stb. gyártására —
Asbestpalgárák gépies berendezései L.C.M. ásványfestékek
Dr. Gaspary & Co. gépgyára Markranstädt, Leipzig mellett
Kárják gyárunkat meglátogatni.
228. sz. árjegyzék ingyen.

Valódi Svájci himzések
közvetlenül Svájcól vám- és portómentesen házhoz szállítatnak.
Ruhák Blúzok 11.50 kor-tól 3.85 kor-tól kezdve.
Gyermekruhák 5.75 kor-tól kezdve
Legjobb svájci himzés, batizton, vólton, kreponon, vásznon és selyem újdonságokon.
Kérje dívatképekkel 197 és himzés-mintákkal ellátott új mintagyűjteményüket. Magyar levelezés.
Hímzett ruháink varratlanok, azonban rendelkezésre állnak nagyszámi mintalapokat szállítunk.
Schweizer & Co. Luzern Svájc

Valódi Zeiss
Parkírozásra tüleveleűk alkalmas
Luczefnyó 30-250 em. m. drbonként 30-180 fillér, 16mjenyenyó 100-300 em. m. drbonként 120-250 fillér, fehérnyenyó 30-300 em. m. drbonként 50-200 fillér, feketenyenyó 30-120 em. m. drbonként 70-150 fillér, vörösfenyó 30-200 em. m. drbonként 60-200 fillér, nemesfenyó 30-80 em. m. drbonként 70-150 fillér, bankfenyó 30-200 em. m. drbonként 30-120 fillér, lók- és esztáfenyó 30-50 em. m. drbonként 250 fillér. Thyák és díjnyenyó 20-120 em. m. drbonként 200-400 fillér. KÉRTŐGÉ (esotikus) tüleveleűk 70 legszébb falban, drbonként nagyszá szent 1-3 K. 100 drből álló bel- és kül-földi tüleveleűk gyűjtemény 50-300 em. nagyszában, 100 K. 50 drb 55 K. 25 drb 30 kor. Akác-csuszta 1-4 éres, 100 drbonként 6-15 K. Glacitilla 1-4 éres, 1000 drbonként 5-40 K. To-vábbá gyümölcs-, dísz-, sor- és zom-fuák, rózák, díszbokrok, stb. Falbaromfiak és ezek tojásai, vadász-és díszkézintok. Képes díjnyenyó-ket kívánatra ingyen küld.
Gr. Bathányi Zsigmond urad. intézősége, Csendlak, u. p. Ferenczok, Vasmegey.

EGY EMBERT KERESÉK
AKI NEM VISEL
PALMA KAUCSUK-GIDOSÁRKOT

ASSZONYOK
zavaroknál, ha már mindent megpróbáltak eredménytelenül, ugy hozzászok meg az orvoktól előismert, fényesen bevált szer. Meglepo eredmény. Szavatióli ártalmatlan. Ripaponta hálszirtok, 1. erősségű M. 4-50. II. erősségű M. 6-50. — Dízkrét vámmentes székélés ut invétel. Laboratórium F. Gutsché 673. Berlin C. 2.

ZEISS
Tábori látcsövek és színházi látcsövek.
Nagy fényerősség. — Nagy láttér.
UJ MODELLEK.
Eredeti árakon minden szakba vágó üzlet által beszerezhetők.
T. 404. sz. katalógus díjtalan.
CARL ZEISS WIEN
IX/3., Ferstelgasse 1.
Gyárak: Győr, Jena, London, Wien, Riga.

NAJÁD KRÉM

BRÁZAY NAJÁD-KRÉM

Asszony, leány ifja, vénje. Ésköszök a Najád-krémmre. Ki használhatja, meg nem bújja: Ez a szépség talizmánya.

BRÁZAY Najád arc- és kézkrémje. 1 koronás téglékben mindenütt kapható és Brázay Kálmán czégnél, Budapest, VIII. Baross-u. 43

ROZSNYAY PEPSIN BORA.

Kellemes ízű, kiváló jó hatású szer **étvágytalanság, rendetlen emésztés és gyomorgyengeség** ellen.

Étkezés közben véve, megóv a **gyomor-terheléstől**. Egy üveg ára **3 kor. 20 fill.**

Kapható: minden **gyógyszertárban** valamint **Rozsnyay Mátyás** Arad, Szabadság-tér 8.

Gulliver

A prima **kaucsuk cipősarok** a kaucsuk sarkok királya

rendkívül olcsó, mert kaucsukból készült.

Ingyen nagy **fotó árjegyzék** csak receptjei és hasznos utmutatókkal. **CHMURA** Bpest, Ferenclak-ter. 2.

Aranyórem, Wien 1912. **IDEGGYÖNGE FÉRFIAK** elgyöngült erejüknek visszatérését elősegítik az **EVATON-TABLETTÁK** által. Kérje az orvosi véleménygyűjteményt. Minta K. 4.20, 1/2 karton K 10., egész karton K 18. utánvétellel vagy az összeg előzetes beküldése ellenében: **St. Markus-Apothek, Wien, Hauptstrasse 130** Főlerakot - Henna-gyógyszertár Budapest, VII. ker. Erzsébet-kört 56. — Török József Budapest, Király-utca 12. sz. — Kapható minden gyógyszerárban.

Valódi brünni szövetek az 1914 évi tavaszi és nyári időnyre. Egy szelvény 1 szelvény 7 kor. 3.10 m. hosszú 1 szelvény 10 kor. teljes férfiruhához 1 szelvény 15 kor. (kabát, nadrág, és mellény) 1 szelvény 17 kor. elegendő, csak 1 szelvény 20 kor. Egy szelvényt fekete szalonruhához 20.- K-ért, szilintgy felöltőszövetet, turisztalónt, selyemkangárát, női kosztüm szöveteket stb. gyári áron küld, mint megbízható és szolid cég mindenütt ismert posztógyári rakár. **Siegel-Imhof Brünn** Minták ingyen és bérmentve. Az előnyök a melyeket a magánvevő élvez, ha szövet-szükségletét közvetlen Siegel-Imhof cégnél, a gyári piacon rendel meg, igen jelentékenyek. Szabott, legolcsóbb árak. Óriási választék. Minthát, figyemes kiszolgálás, még a legkisebb rendelésnél is, teljesen friss árban.

Lohr Mária (KRONFUSZ) A főváros első és legelőkeltebb esztergályos, vegyészeti és kézművesi műhelye. Telefon: József-2-37. Fiókok: II. ker., Fő-utca 27. sz. IV. ker., Eötvös-ut 6. sz. IV., Kecskeméti-utca 14. V., Harmad-utca 4. sz. VI., Teréz-kört 39. VI., Andrássy-út 16. sz. VIII. ker., József-kört 2.

NIMRÓD

200,000 darab DISZ- és SORFA

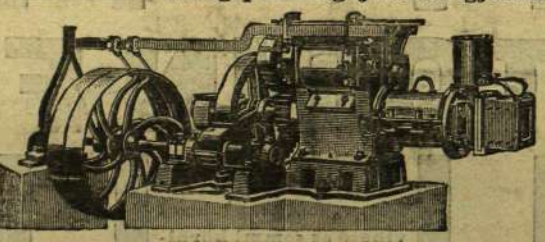
különböző szép vadgesztenye, gömbkacsa, gömbkórós, tölgy, krisztustóvis, juhár stb., valamint különféle szomorufa: Ára átlagként 60 fillérről feljebb. 100 darab **disz- és sorfa**, valamint 100 db díszbokr, tehát összesen 200 db-ből álló **gyűjtemény** (10-15 fajban) K 70.-, 100 db-ből álló gyűjtemény (50-50 db) 40 korona. 1 millió gyűjtőlester a legkeszebb fajokban: 100 db magastörzsa almafa 25 K-tól feljebb; kőre, szilva, cseresznye, dió, barack, stb. dróbként 1 koronától feljebb. Legjobb **süvénycseméte**: ákác 1-2 éves, 1000 dróbként 6-15 K, gladiola 1-4 éves, 1000 dróbként 5-45 K. **Kocsányostály**: 2-5 éves magoncok 1000 dróbként 13-25 kor., 150-250 cm. magas subángok 1000 dróbként 65 korona. Erdel csemétek, díszbokr, magastörzsi bokor- és kuszorózók, bel- és külföldi tülevelnek. Fajnaminták és ezek tojásai 12 legértékesebb fajban, valamint vadász- és díszfűzűzők, stb. Képes főárjegyzéket kívánatra ingyen küld: **Gr. Batthyány Zsigmond** urad. Intérsége, Csendlak, u. p. Ferenclak, Vas megye.

Képes vadászati és versenysport ujság. Szerkeszti: Szabó Kálmán.

Minden számban sok érdekes vadászati fénykép-felvételeket közöl. Szakszerű cikkeket ismert íróink-írják. Rovataiban minden vadászati ügyben felvilágosítást kap az olvasó és az összes bérbeadó vadász-területek árverésének idejét közli. A díszesen kiállított lap havi háromszor jelenik meg és előfizetési ára félve 6 kor. **Mutatványszámot a kiadóhivatal szívesen küld** Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. sz. (Franklin-Társulat.)

Knuth Károly mérnök és gyáros Cs. és kir. fensége József főh. udv. száll. Gyár-é iroda: Budapest, VII., Garav-u. 10. **QQ** **QQ** Kőszepeti viz-, lég- és gőzfűtések, légszusz- és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, szivattyúk, vízórák, vízóraokmányok stb. — Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetek.

HIRSCH és FRANK Budapest-Salgótarjáni Gépgyár és Vasöntőde Részvénytársulat **BUDAPEST, VI. KER., ARÉNA-UT 127. SZ.** Külön osztály **téglagyári gépek.** **GYÁRT:** falitégla és oszlopasztókat, téglagyártó és agyagmegmunkáló gépeket legújabb és legjobban bevált szerkezetekben. Elvállalja anyagvizsgálatok kivételét és teljes téglagyári telepek létesítését. Tervek és költségvetések díjtalanul. **ELSŐRANGU REFERENCIÁK.**

Hirdetmény Ezzel közhírré tételük, hogy a Magyar Kir. Szabadalmazott Osztályországi (XXXIII. sorsjáték) 6. osztályának húzásai f. évi márczius hó 26-tól április hó 22-ig tartanak meg, még pedig a következő napokon: **márczius: 26, 27, 28, 30, 31, április: 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 14, 15, 16, 18, 22-én.** A húzások a négy első napon 9 órákor, a többi napokon 9 órákor kezdődnek és a magyar királyi ellenőrző hatóság és királyi közigazgatóság jelenlétében nyilvánosan történnek a M. Kir. Szab. Osztályországi húzási termében. A sorsjegyeknek a 6. osztályra való megújítása a játéktörvény szerint, minden igény különbeni elvesztésének terhe alatt, 1914. évi márczius hó 18-ig oszkozlendő. Budapest, 1914. évi márczius hó 8-án. **Magyar Királyi Szabadalmazott Osztályországi Igazgatósága. Tolnay. Hazay.**

Franklin-Társulat nyomdája, Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.

VASÁRNAPI UJSÁG

12. SZ. 1914. (61. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ **HOITSY PÁL.** BUDAPEST, MÁRCZIUS 22.

Szerkesztőségi iroda: IV. Vármegye-utca 11. Egyes szám ára 40 fillér. **Előfizetési feltételek:** Egészévre — 20 korona. Félévre — 10 korona. Negyedévre — 5 korona. A „Világkrónika”-val negyedévenként 1 koronával több. Külföldi előfizetésekhöz a postailag meghatározott viteldíj is csatolandó.

MOZART. — MUNKÁCSY TANULMÁNYA NAGY MOZART-KÉPÉHEZ. — Az Ernst-múzeum Munkácsy-kiállításából.